

# MARKOS

## É Mbamba Fwéñ Markos a ngá tsili

---

Juan Ndubot a ne éyáññ été

**1** <sup>1</sup>Átáragá ye é mbamba fwéñ Yesukristo é Mwán Nzamá. <sup>2</sup>Amvála ané é ne ntsilann ábá nkúlu medzó Esaía ná,

“Dággán, ma lóm nkat fwéñ wóm ébe ású dwe,  
éñe aa ye kom é nzenn dwe.

<sup>3</sup>Kíññ mot da yón éyáññ été, deé dzó ná,  
‘Komján é nzenn Ntí,  
sónán ménzenn meñ tételé.’”

<sup>4</sup>Juan Ndubot a ngá kúlu éyáññ été, eé kat fwéñ ye á nduubán ye á ndzobán mfá ndzámánn mísémm.

<sup>5</sup>Abeññ sí ye á Judea ngúra ya bot bése béye á Yerusalen bé ngá ke ébe éñe, éde béé mem mísémm myeba, á nga du bó óswíñ Yordán.

<sup>6</sup>Juan a mbé a бага bitóp bikop bí kamelio, a mbé fe a бага kaná ekop tsít ángérgá, a ngá dzí bitandá ya ywíñ ye áfan.

<sup>7</sup>Juan a ngá kat fwéñ eé dzó ná, “É mvús dam é mot aa dañ ya ma ya nguu aa nzu, éñí me sés é mot a ne lúnbe ósí ná a tsii mikóó míye méngop meñ. <sup>8</sup>Me ngá du mína ya mendzím, ní aa ye mína du ya Mfúfúp Nsísim.”

**Bá du Yesus**

<sup>9</sup>A ngá bɔ ná melú méte Yesus a ngá sɔ á Nasaret ye á Galilea, ané Juan a ngá du ní á Yordán. <sup>10</sup>Éde é tám a ngá kólo méndzím été, etéññ te ébyen a ngá yén dzóp deé yónbe, éde Mfúfúp Nsísim a ngá sigi ébe éñe amvála ané obenñ. <sup>11</sup>Ané kíññ e ngá sɔ á dzóp été deé dzó ná, “Wa o ne ndzindziññ Mwán wóm, wa wa vé ma mesán á nlém.”

### Sátan aa bóble Yesus

<sup>12</sup> Etéññ te ébyen Mfúfúp Nsísim a ngá tsíni ñí ná a ke éyáññ été. <sup>13</sup> Éde a ngá tɔɔ éyáññ été tán melú mewóm mé nii, Sátan eé bóble ñí; a mbé a tɔɔ énzénzanj bétsít béye áfan été, baángel béé belan ya ñí.

### Yesus aa tára ná aa kat mbamba fwéñ á Galilea

<sup>14</sup> Niané bé ngá fet Juan á mbok, Yesus a ngá ke á Galilea eé kat é mbamba fwéñ Nzamá, <sup>15</sup> eé dzó ná, “Tám é koan yaá, édzwée ngómán Nzamá é ntɔɔ bebeñ, dzobgán míní bwíni fe mbamba fwéñ.”

### Yesus aa lwée beyóp kwaás

<sup>16</sup> Yesus eé lot á nsá mánj méye á Galilea, ané a ngá yén Simón bá mwanñanj Andrés béé wea mevwát á mánj été, amú ná bé mbé beyóp kwaás. <sup>17</sup> Éde Yesus a ngá dzó bó ná,

“Beegán ma, ma ye mína lík ná míní bɔ beyóp bot.”

<sup>18</sup> Éde bé ngá lík mevwát etéññ te ébyen, ané bé ngá bee ñí.

<sup>19</sup> Niané a ngá bera ke ósú avítsanj, ané a ngá yén Jakobo é mwán Zebedeo, ya mwanñanj Juan, bá bé mbé fe bé tɔɔ á byéa été béé kom mevwát. <sup>20</sup> Éde a ngá lwée bó etéññ te ébyen; éde béé lík éséa weba Zebedeo á byéa été ya bebo biséññ, ané bé ngá ke bábe Yesus.

### É mot a mbé a belé nsísim mvín

<sup>21</sup> Éde bé ngá sian á Kapernaúm; niané é mos Sátará ó ngá kwíñ, ané Yesus a ngá ñíí á sinagoga été, ané a ngá tára ná aa yágale bot. <sup>22</sup> Éde bot bé ngá kám áyágalé deñ, amú ná a ngá yágale bó amvála ané éñí a belé edzwée, se ané beyágale métsinj. <sup>23</sup> Mot enziñ a mbé á sinagoga été ó véa a belé nsísim mvín ó ñúu, ané mot te a ngá tára ná aa yón, <sup>24</sup> eé dzó ná, “Nzá dzam bí belé ya wa, á Yesus mot ye á Nasaret? Ye o sɔ yaá bía tsam? Ma yem nzá o né, O ne Mfúfúp Mot Nzamá.”

<sup>25</sup> Yesus a ngá vé nsísim te mbámm, eé dzó ná,

“Dzipge anu, kólogé fe ébe mot te!”

<sup>26</sup> Ané nsísim mvín te ó ngá suk ñí ñúu ya nguú, éde ó ngá yón ya kíññ oyaáp ó yóp, ó kwíñ. <sup>27</sup> Ané bot bése bé ngá kám, akekwiñ ané bé ngá síli bevɔɔ ya ébá bevɔɔ ná,

“Nzá dzam dí? Mfefeñ áyágalé ya edzwée! Aa mánan atwaa misísim mí mvín, mí nga wók ñí.”

<sup>28</sup> Éde, etéññ te ébyen éwógá deñ é ngá mana ñej mifá míse míye ábeññ sí ye á Galilea.

### Yesus aa sɛñ Simón Pedro nkiá

<sup>29</sup> Etéññ te ébyen, niané bé ngá kólo á sinagoga été, éde bé ngá ke é ndá Simón ya Andrés, bábe Jakobo ya Juan. <sup>30</sup> Ákoan ná, Simón nkiá a

bóo éncɔŋ ná aa wók avép; ané bé ngá dzíga dɔ kat Yesus. <sup>31</sup>Éde Yesus a ngá yit ní beben, ané a ngá biñ ní weá, a téle ní, éde avép a ngá mana ní ó núu, á nga belan ya bó.

### Yesus aa séñ abwiññ bot

<sup>32</sup>Ngogáse, niané nlódzóp ó ngá dzím, éde bé ngá sɔ ya ní ya é bot bése bé ngá kwan ya ébá bé mbé bé belé misísím mí mvin. <sup>33</sup>Éde kísoan ngúra e ngá mana nzu dzéñ á mbéñ ósí. <sup>34</sup>Ané a ngá séñ abwiññ bot é mbé é belé akwann memvála ya memvála, a ngá vea fe abwiññ misísím mí mvin, éé ngá lík ki ná misísím míte mí kóbɔ, amú ná mí ngá yem ní.

### Yesus aa kat mbamba fwéñ bésinagoga

<sup>35</sup>Ekúná kírí, ákoan ná oyomm dzíbi ó ngén, Yesus a ngá tébe a kwíñ, éde a ngá ke vóm enziŋ éwíñ, á nga yaglan ó véa. <sup>36</sup>Éde Simón, ya é bot bábe bó bé mbé bé ngá ke ní dzéñ; <sup>37</sup>Niané bé ngá koan ya ní, ané bé ngá dzó ní ná,

“Bot bése bá dzéñ wa.”

<sup>38</sup>Ané a ngá dzó bó ná,

“Bí keŋán mfá mbɔ́ɔ, á meá mé ne míféŋŋ, á mfá ye ná me kat fe mbamba fwéñ ó wéñ, amú ná édɔ má sɔ.”

<sup>39</sup>Ané a ngá ke aa kat mbamba fwéñ á Galilea áse, besinagoga beba été, éé vea fe mimbéa misísím.

### Yesus aa séñ nzénzamm

<sup>40</sup>Éde nzénzamm enziŋ ó ngá nzu ébe éñe, o kút ní mebɔŋŋ ó sí, ó nga dzaa ní engóngɔ́ɔ, weé dzó ní ná,

“Ngé wa kómo, o ne ma fúbu.”

<sup>41</sup>Ané Yesus a ngá yén ní engóngɔ́ɔ, éde a ngá sám weá a nama ní, a dzóo fe ní ná,

“Ma kómo. Bɔ́ɔge mfúbánn!”

<sup>42</sup>Éde etéññ te ébyen nzamm é ngá mana ní ó núu, ané a ngá lígi mfúbánn. <sup>43</sup>Éde Yesus a ngá vé ní mbámm, véa, a yáán ya ní, <sup>44</sup>ané a ngá dzó ní ná, “Dággé, o táa kat mot enziŋ dzam; fáve ná, kén, léregé fára é núu dwe, o vé fe metúnŋa mfá mfúbánn we, émá Moisés a ngá téle á mfá ye ná é bɔ bó ngáñiá.”

<sup>45</sup>Ve, éñe, niané a ngá kólo, á nga tára ná aa ke a kóbɔ dɔ éyéá été ya ákúlán dɔ akekwiñ ná Yesus éé mbé fe níí á kísoan enziŋ éyéá été, fáve ná, a ngá bɔ eé lígi átán, mevóm bot béé tɔ́ɔ; bot bé ngá sɔ ébe éñe mífá míse.

### Yesus aa séñ mbóbók

**2** <sup>1</sup>Niané ayomm melú é ngá lot, éyɔŋ Yesus a ngá bera sian á Kapernaúm, kíŋŋ é ngá mana ke ná a ntɔ́ɔ á ndá. <sup>2</sup>Ané abwiññ bot

é ngá mana nzu kóán, akekwiñ ná afóo dëé mbé fe atwaa á mbéñ; ané a ngá kat bó efíá.

<sup>3</sup>Éde, befám bé nii bé ngá sian bé só ya ñí ya mbóbók. <sup>4</sup>Amú bée mbé kwíñ ya ñí é vóm Yesus a mbé akála nkuna bot, éde bé ngá kpéñ mfá ndzí étun Yesus a mbé, éde niané bé ngá yóo avéññ, ané bé ngá sili é mwann ençñ mbóbók ó mbé ó bóo.

<sup>5</sup>Niané Yesus a ngá yén mbwínánn weba, éde a ngá dzó mbóbók ná, “Á mwán, mísémm mwe mí ntóó wa ndzámann.”

<sup>6</sup>Beyágale métsiññ benziñ bé mbé bé tóó ósí ó véa, ané bé ngá dzó mílém myeba été ná, <sup>7</sup>“Amú dzé éñí aa kóbo aaná? Aa kóbo nkóbo abyann! Nzá mfé a ne dzáma mísémm, ve mot mbóó, fáve Nzamá?” <sup>8</sup>Etéññ te ébyen, éde Yesus a ngá ñú tán á nsísim weñ été ná dzam te édo bá tém, ané a ngá síli bó ná,

“Amú dzé mína tém amvála te mílém myenan été? <sup>9</sup>Dzé dá dan ya ebúbú ye ádzó mbóbók, ye ná, ‘Mísémm mwe mí ntóó wa ndzámann’, ye ádzó ñí ná, ‘Tébegé, twáagé é mwann ençññ we, o wulu?’ <sup>10</sup>Ve á mfá ye ná míní yem ná é Mwán Mot a belé nguu ye ádzáma mísémm é sí ñí.” Éde a ngá dzó mbóbók ná,

<sup>11</sup>“Ma dzó wa ná, tébegé, o twáa é mwann ençññ we, o ke é ndá dzwe.”

<sup>12</sup>Éde a ngá tébe, ané a ngá twáa é mwann ençññ weñ, etéññ te ébyen a kwíñ, bésésé bée yén, akekwiñ ané bésésé bé ngá vonbe, éde bé ngá vé Nzamá dúmá, bée dzó ná,

“Bíá bé tára yén ámvála dzam dí eyon enziñ!”

### Yesus aa lwée Levi

<sup>13</sup>Éde Yesus a ngá bera ke éyon efé á nsá mán, ané bot bése bé ngá nzu ébe éñe, éde a ngá yágale bó. <sup>14</sup>Ané, eé lot a ngá yén Leví, é mwán Alfeo, a tóó ósí é vóm bá yáán mfóñsí, éde a ngá dzó ñí ná,

“Beegé ma.”

Ané a ngá tébe, a bee ñí.

<sup>15</sup>A ngá bó ná Yesus a tóó ó téble é ndá Leví, abwiññ beñon mfóñsí ya bebo misémm bé ngá dzí bábe Yesus ya béyága beñ; amú ná ébá bé ngá bee ñí bé mbé abwiññ.

<sup>16</sup>Niané beyágale métsiññ béye nsámá befariseo bé ngá yén ná aa dzí bábe bebo misémm ya beñon mfóñsí, ané bé ngá dzó béyága beñ ná,

“Amú dzé aa dzí [ya ñú] bábe beñon mfóñsí ya bebo misémm?”

<sup>17</sup>Niané Yesus a ngá wók do, ané a ngá dzó bó ná,

“É bot bé ne mvwaá báa yi dókira, fáve ébá bé ne mikúkwann. Meé ndzí nzu lwée benzósoó bé bot, fáve bebo misémm.”

### Álot metám kaa ádzí

<sup>18</sup>Befariseo ya béyága Juan bé ngá lot metám méye á nkián bidzí, ané bé ngá só. Éde bé ngá dzó ñí ná,

“Amú dzé báyága Juan ya ébá befariseo bá lot métám méye á nkián bidzí, ve báyága bwe bá báá ki bidzí?”

<sup>19</sup>Éde Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“Ye bemvwíññ é mot aa lúkkan bé ne ki bidzí, ntéññ a ngén a tɔɔ bábe bɔ? Ntéññ é mot aa lúkkan a ngén bábe bɔ, bé sés ki bidzí.

<sup>20</sup>Ve, melú má nzu é tám é mot aa lúkkan aa ye bó kólo été, ané bá bá ye fe ki bidzí mos te.

<sup>21</sup>Mot enziñ áá vé mfefeñ abeét etóp á nnomm etóp, amú ná mfefeñ abeét wá ye líni nnomm etóp, véa avéññ dá ye dan bɔ abé.

<sup>22</sup>Mot enziñ áá nii ki é vino a ne mfefeñ méndák bikop bí tsít mé ne miyomm été, amú ná vino aa ye bwíñ mendák méte bé dzímle vino bé dzímle fe mendák. Ve, bá nii é vino a ne mfefeñ méndák bikop bí tsít mé ne fe mifefeñ été.”

### **Beyága bá téñ mebáma é mos Satará**

<sup>23</sup>A ngá bɔ ná Yesus a ngá lot méfúp été é mos Satará ané báyága beñ, ntéññ bé ngá lot bá bé ñga tára ná bá téñ mebáma. <sup>24</sup>Éde befariseo bé ngá dzó ñí ná,

“Dággán, amú dzé bá bɔ é dzam atsiññ dáá yébe é mos Satará?”

<sup>25</sup>Éde a ngá dzó bɔ ná,

“Ye ná mínáá bé lánj é dzam David a ngá bɔ eyɔñ enziñ, é tám a ngá yi bidzí, á ñga wók nzeñ, éñe ya é bot bábe bɔ bé mbé; <sup>26</sup>amvála avé a ngá ñí é ndá Nzamá été, métám ntébosú befára Abiatar, ané a ngá dzí mífémm mí ne ya ntélán mam áyát, é dzóm atsiññ dáá yébe ná mot mfé aa dzí, fáve befára, a vé fe é bot bábe bɔ bé mbé?”

<sup>27</sup>Éde a ngá dzó bɔ ná,

“Bé ngá téñ é mos Satará akála mot, ve se mot akála Satará. <sup>28</sup>Édo ná, é Mwán Mot a ne Ntí, atwaa éñí ye é mos Satará.”

### **Yesus aa sèñ mot enam**

**3** <sup>1</sup>Yesus a ngá bera ñí éyɔñ efé á sinagoga été. Éde mot enziñ a mbé ó véa a belé nkát enam. <sup>2</sup>Ané bé ngá tára ná bá dága Yesus mfá áyén ngé aa ye ñí sèñ é mos Satará, ya néa, bé belé é dzam bá sómán ñí ya dɔ. <sup>3</sup>Éde Yesus a ngá dzó é mot a mbé a belé nkát enam ná,

“Tébegé énzénzan dea été.”

<sup>4</sup>Ané a ngá dzó bɔ ná,

“Dzé atsiññ dá yébe é mos Satará: Ye ábɔ mvéáñ ye ábɔ abé? Ye áñii mot ye áywiñ mot?”

Ve bé ngá sis bivóó. <sup>5</sup>Éde Yesus a ngá dága bɔ ya meyéá, a tɔɔ fe eywiññ amú áleét milém deba, éde a ngá dzó mot te ná,

“Sámje enam dwe!”

Éde a ngá sám dɔ, ané enam deñ é ngá lígi mvwaá. <sup>6</sup>Éde niané befariseo bé ngá kwíñ átán, etéññ te ébyen ané bé ngá tára ná bá bu fak bábe Beerodiano mfá Yesus, ná bé yén amvála avé bé ne ní ywíñ.

### **Abwiññ bot dá bee ní ó mán**

<sup>7</sup>Yesus a ngá kólo a kéñ ó mán bábe báyaga beñ, ané abwiññ bot béye á Galilea é ngá bee ní, ya fe bot béye á Judea. <sup>8</sup>Abwiññ bot ye á Yerusalen, ya Edumea, ya á Yordán áyát, ya mevóm má boman Tiro ya Sidón, niané bé ngá wók é mam mése Yesus a ngá bó, ané bé ngá nzu ébe éñe. <sup>9</sup>Éde a ngá dzó báyaga beñ ná bé koman ní byéa enziñ, amú nkuna bot, á mfá ye ná ó nza ní fit. <sup>10</sup>Amú ná a ngá séñ abwiññ bot, akekwiñ ané é bot bése bé mbé bé belé mitéñ bé ngá ku ní ó núu á mfá ye ná bá nama ní.

<sup>11</sup>Éyɔŋ misísim mí mvín mí ngá bɔ myeé yén ní, mí ngá ku ébe ásu deñ, mí nga yón, myeé dzó ná,

“Wa o ne é Mwán Nzamá!”

<sup>12</sup>Ve Yesus a ngá vé bó mbámm abwiññ, ná bé táa bɔ ná bot bé yem ní.

### **Yesus aa téle awóm bot ya bot bé beañ**

<sup>13</sup>Éde a ngá bét nkoó, aa lwée ébá a ngá kómo, éde bé ngá ke ébe éñe. <sup>14</sup>Éde a ngá téle awóm bot ya bot bé beañ, ébá a ngá yo ná baapostol á mfá ye ná bé bee ní ya fe mfá álóm bó ná bé ke bá kat mbamba fwéñ, <sup>15</sup>ya á mfá ye ná bé belé nguu ye átsílán ya mimbéa misísim. <sup>16</sup>[Awóm bot ya bot bé beañ a ngá téle ébó bá:] Simón, éñí a ngá yo fe eyola ná Pedro; <sup>17</sup>Jakobo, é mwán Zebedeo, ya Juan mwanñan Jakobó, ébá a ngá yo fe ná Beboanerge (dá yíli ná, “É Bwán Ndžalán”); <sup>18</sup>Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jakobo é mwán Alfeo; Tadeo, Simón mwann Kananita, <sup>19</sup>ya Judas Iskariote, éñí a ngá kuan fe Yesus.

### **Yesus bá Beelzebú**

<sup>20</sup>Yesus a ngá sian á ndá enziñ, ané nkuna bot ó ngá bera mana nzu kóán, akekwiñ ané ébó bée mbé fe dzí. <sup>21</sup>Éyɔŋ é bot beñ bé ngá wók dɔ, bé ngá ke ná bá ke ní ñɔŋ, amú bé ngá dzó ná, “Á nga kwan yaá á nlém.” <sup>22</sup>Éde beyágale métsiññ ébá bé ngá sɔ á Yerusalen, bé ngá dzó ná, “A belé Beelzebú, ndzwée mimbéa misísim, ya fe ná aa tsílán ya mimbéa misísim ya é nguu deñ.”

<sup>23</sup>Éde Yesus a ngá lwée bó, ané a ngá kóbo ya bó ya menganán, eé dzó ná,

“Sátan a ne tsílán ya Sátan á yá? <sup>24</sup>Ngé edzwée enziñ dá kánan ébyen ya ébyen, édzwée te é sés tɔbo ayaáp. <sup>25</sup>Ngé ndá bot enziñ dá kánan ébyen ya ébyen, ndá bot te é sés tɔbo ayaáp. <sup>26</sup>Ya fe ná, ngé Sátan aa ke émyen á ngamm áyát, a tɔɔ fe nkánán, a sés tɔbo ayaáp, fáve ná ásúgánn deñ é kwíñ yaá.

27Ve mot enziŋ a sés ñíí é ndá ngunguú mot á nga twáa fe ñí byém, ngé kaa ná a tára ñí ká; véa a ntóó ñí twáa byém á ndá.

28Ma dzó mína bebélá ná bá ye dzáma bwann bé bot misémm ya nkóbo abyann óse bá kóbo. 29Ve é mot áse aa kóbo Mfúfúp Nsísim nkóbo abyann, éé belé ndzámann tám enziŋ, fáve ná a ne ntotómm ye nsémm ó ne mbéámbéa.”

30Amú bé ngá dzó ná, “A belé nsísim mvín.”

### Ñía Yesus bábe Yesus bobéñan

31Éde ñía bábe Yesus bobéñan bé ngá sian, ané bé ngá lígi átán, bé lóm ná bé lwée ñí. 32Abwiññ bot é mbé é tóó ñí miféññ, éde bé ngá dzó ñí ná, “Dággán, ñuá ya bobéññ [ya bekéá], bé ne átán, bá dzéñ wa.”

33Éde a ngá yalan ya bó ná,

“Nzá a ne naná ya bobédzan?”

34Éde, eé dága é bot bé mbé bé tóó ñí eluŋa miféññ myeñ, a ngá dzó ná, “Dággán, naná ya bobédzan ébó bá. 35É mot áse aa bo nkómánn Nzamá, mot te éñe a ne mwadzan, kéá dzam ya naná.”

### É nganán mbeñ mvɔŋ

**4** 1Yesus a ngá bera tára ná aa yágale bot á nsá máñ. Ané mora nkuna bot ó ngá nzu koan ya ñí akekwiñ ané a ngá yian dan é byéa ó mbé ó máñ ó véa, ané a ngá tóbo été. Éde nkuna bot óse, wá ó ngá lígi ósí á nsá máñ. 2Ané, a ngá yágale bó abwiññ mam ya menganán, éde a ngá dzó bó áyágalé deñ été ná,

3“Béágán! Mbeñ mvɔŋ enziŋ a ngá ke aa beñ mvɔŋ. 4Éde a ngá bó ná, eé myea, abímm mvɔŋ é ngá ku á nzenn áyóp, ané anwann é ngá só é mana do dzí.” 5“Ábímm avóó dá é ngá ku mékwá été, é vóm wée mbé ó belé abwiññ sí. Éde é ngá féa etéññ te ébyen amú midzi myéé ngá ke oyaáp á sí été. 6Éde niané nlódzóp ó ngá kwíñ, é ngá mana wúlán; éde, ya amú kaa ábelé midzi, é ngá mana kót. 7Ábímm avóó dá é ngá ku míséé été, ané miséé mí ngá vém, mí nga vé do abúk, éde deé ndzí fe wúm bibumá. 8Ve, abímm avóó dá é ngá ku á mbamba sí, ané é ngá vém abwiññ, é nga wúm bibumá; abímm ye été, é ngá kúlu bibumá tán mewóm mé léa, edí avóó tán mewóm mé saman, edí avóó dá ntet.”

9Éde Yesus a ngá dzó ná, “É mot a belé meló méye áwók, á wókge!”

### Amú dzé Yesus aa kóbo ya menganán

10Niané a ngá lígi etámm, éde beyága awóm ya bé beañ bábe é bot mbé ó véa, bé ngá síli ñí adzó menganán. 11Ané a ngá yalan ya bó ná,

“Bé vé yaá mína ná míní yem é dzam dá nzaman kén mot ye édzwée ngómán Nzamá; ve ébá bé ne átán, bé vé yaá bó ásesé ya menganán, 12á mfá ye ná,

‘béé dága bé yén, ve kaa áwórán,  
béé béá bé wók, ve kaa ábiñ dzam,  
á mfá ye ná bé nza dzoban,  
véa bé dzáma bó.’ ”

### Yesus aa kat ayílíga ye é nganán mbeñ mvɔŋ

<sup>13</sup> Ané a ngá dzó bó ná,

“Ye ná mínǎá wók é nganán nĩ? É ne mína ye wók menganán mése á yá? <sup>14</sup> Mbeñ mvɔŋ aa beñ efía. <sup>15</sup> Ve, ébá á nzenn áyóp ébó bé né, é vóm bá beñ efía. Niané bá wók efía, etéññ te ébyen Sátan aa sɔ, a mana ke ya efía bé beñ ébe bó. <sup>16</sup> Amvála te fe, éñí bé ngá beñ mékwá été, ébó bé ne ná niané bá wók efía, bé dzíga dɔ ñɔŋ ya mesán. <sup>17</sup> Ve, bébyen bée belé midzi, éde bá nzomo oyomm abɔŋŋ tám. Éyɔŋ bé ŋga dzilan ya bó ó mvús, ngé ki ná midzuúk myá sɔ akála efía, etéññ te ébyen bá lík efía.

<sup>18</sup> Ébá bevɔɔ bé ne é mvɔŋ bé ngá beñ míséé été, bé ne é bot bá wók efía; <sup>19</sup> ve é mam má kele bot milém ó yóp é tám nĩ, ya meduk mé akúmm, ya mikómánn míye é mam mevɔɔ, má nĩ á nlém, mé ŋga vé efía abúk, ané efía dá súgan kaa áwúm bibumá. <sup>20</sup> Ébá ébó bá bé ne é mvɔŋ bé ngá beñ á mbamba sí, é bot bá wók efía, bé ñɔŋ dɔ, bé ŋga wúm bibumá, bevɔɔ béye été, tán mewóm mé léa, ébá bevɔɔ mewóm mé saman, ébá bevɔɔ ntet.”

### Nganán láma

<sup>21</sup> Éde a ngá dzó bó ná,

“Ye bá bwaa láma ná bá téle nĩ éwála ásí ngé ki éncɔŋŋ ásí? Ye ná báá kele nĩ ó yóp? <sup>22</sup> Amú ná dzam enziŋ é sés nswalann ná báá ye dɔ kóo, dzam enziŋ dá é sés ki áswéññ ná dáá ye kúluban eyéá.

<sup>23</sup> Ngé mot enziŋ a belé meló méye áwók, á wókge.”

<sup>24</sup> A ngá dzó fe bó ná,

“Tɔbɔgán ya nkée ya é mam mína wók. Ya ábímm mína vak ya dɔ, édɔ fe bá bá ye mína vak ya dɔ, bá ye fe mína kɔgle. <sup>25</sup> Amú ná, éñí a belé, bá ye nĩ vé. Ve, éñí éé belé atwaa é dzóm a belé bá ye nĩ dɔ ñɔŋ.”

### Nganán é feés da vém

<sup>26</sup> A ngá dzó fe ná,

“Édzwée Nzamá é ne ané mot aa beñ feés á sí été, <sup>27</sup> aa bómo ósí á alú, kíkírí aa tébe, feés te da da é féá, é ŋga vém kaa ná émyen aa yem amvála ané dá bɔban. <sup>28</sup> Sí da kúlu bibumá amú ébyen; ósú da féá, véa mebáma, véa mebáma mé ŋga dzéñ ya mísó mí ne biwólo. <sup>29</sup> Éde, niané bidzí byá bɔ biwólo, etéññ te ébyen aa nzu byɔ vea, amú ná é tám bá yoo bidzí é kwíñ yaá.”

### É nganán nsó mostasa

30 A ngá dzó fe ná,

“Dzé bía ye kanan ya dɔ ya édzwée ngómán Nzamá, ngé ki ná nzá nganán bí ne vé ná bí kɔbo dɔ? 31 É ne ané nsó mostasa, éwɔ ó ne ná éyɔɔ bá beñ wɔ ósí, éwɔ wá dan ya avítsan álot mísó míse mí ne á sí.

32 Niané bé beñ yaá wɔ, wá véem akekwiñ ané wá súgan élwá dá dan ya enén ya bilwá bíse, é nga kúlu bora mitem, akekwiñ ané anwann ye á dzóp é ne tɔbo ávwéñ deñ ásí.”

33 Ya abwiññ menganán ané émá, a ngá kat bó efíá, amvála bé mbé dɔ wók. 34 Éde éé ngá kɔbo ya bó kaa menganán, ve a ngá kat béyága beñ ásesé évwíñ.

### Yesus aa báma okos

35 Mos te, niané ngɔɔɔ e ngá bo, éde a ngá dzó bó ná, “Bí kenján á mfá áyát.”

36 Éde bé ngá lík nkuna bot ané bé ngá ke bábe bó á byéa a mbé été; mebyéa mefé má mé ngá bee fe bó. 37 Ané mora okos ó ngá lot, éde mikebá mí ngá yinbe ó byéa akekwiñ ná byéa ó nga ñíñ.

38 Yesus a mbé a bóo óyó métsínn mé byéa, nló ó bére ñí á fíla áyóp. Éde bé ngá ke ñí suk óyó, ané bé ngá dzó ñí ná,

“Á Nyágale, ye ná wáá bís ná bí nga dzán yaá?”

39 Éde a ngá tébe, a báma okos, ané a ngá dzó mán ná, “Vóbogé, o dzagbe fe!”

Ané okos ó ngá mana, éde, mán mé ngá tɔbo mvwaá mése. 40 Éde a ngá dzó bó ná,

“Amú dzé míní ne ayeña? Ye ná míní ngén kaa ábelé mbwínánn?”

41 Éde bé ngá ku ngom ya abwiññ wɔɔɔ, bé nga dzó mbóó ya éñí mbóó ná,

“Nzá ñí ná, atée ye okos akekwiñ mán byá byá bo ñí mewók?”

### É mot a mbé a belé nsísim mvin á Gadara

5 <sup>1</sup>Éde bé ngá sian á mfá mán áyát, ábeɔɔ sí bot béye á Gadara.

<sup>2</sup>Éde niané a ngá kólo á byéa été, etéññ te ébyen mot enziɔ a ngá nzu koan ya ñí, eé sɔ mésoɔ été, a belé nsísim mvin ó ñúu, <sup>3</sup>ná étɔboɔga deñ dá é mbé fe mésoɔ été. Mot enziɔ éé mbé ki fe ñí áká atwaa ya bekalamekéná. <sup>4</sup>Ákoan ná bé ká yaá ñí abwiññ biyɔɔ ya bekalamekéná ó mó ya mebo, ve a ngá bo eé téñ bekalamekéná béte, éde ná mot enziɔ éé mbé a belé ábímm nguu é ne ñí kɔk. <sup>5</sup>Eyɔɔ ése, a ngá wulu alú ya ó mos mésoɔ été ya míkoó été, eé ke aa yón ya tun é ñúu deñ ya mekwá. <sup>6</sup>Éde niané a ngá yén Yesus eé nzu oyaáp, ané a ngá sɔ mbíí a sɔ ñí kútbe ó sí ásí. <sup>7</sup>Ané a ngá yónán ya kíɔɔ oyaáp ó yóp, eé dzó ná,

“Nzá dzam me belé bía wa, á Yesus, é Mwán é Nzamá a ne Oyaáp Óyóp? Ma dzaa wa engóngóó mfá Nzamá ná o táa ma ndágle!”

<sup>8</sup>Amú ná Yesus aá dzó ní ná,

“Nsísim mvin, kólogé ébe mot te!”

<sup>9</sup>Éde Yesus a ngá síli ní ná,

“O ne eyola á yá?”

Ané ní a ngá yalan ya ní ná,

“Me ne eyola ná Enzuk (1,000), amú ná bí ne abwiññ.”

<sup>10</sup>Éde a ngá bíra dzaa Yesus engóngóó ná a táa bó lóm átán ébe ábenj sí te. <sup>11</sup>Mora nkuna bengwiññ ó mbé ó véa, weé dzí beben á nkoó enziñ.

<sup>12</sup>Ané misísim míte mí ngá dzaa ní engóngóó, myeé dzó ná,

“Lómje bía ébe bengwiññ á mfá ye ná bí ke níí ébe bó.”

<sup>13</sup>Ané a ngá lík bó dɔ. Éde misísim mí mvin mí ngá kwíñ, mí mana ke níí bengwiññ ó níú. Ané nkuna bengwiññ óse táñ ané bengwiññ binzuk bí beañ (2,000) ó ngá mana téé mbíí ó ke ku ó mánj été, atée ye ekóndómm áyóp, bé nga wú abúk á mánj été.

<sup>14</sup>Éde é bot bé ngá baale bengwiññ bé ngá túp mibíí, ané bé ngá ke kat é bot á kisoan ya é bot míyén fwéñ. Ané bot bé ngá nzu yén é dzam é ngá boban. <sup>15</sup>Éde bé ngá sian é vóm Yesus a mbé, ané bé ngá yén é mot a mbé a belé mimbéa misísim, a tɔ́ ósí, a бага byém ya fe ná kén é ntɔ́ ní mvwaá, éñí a mbé a belé enzuk (1,000) misísim, éde bé ngá kɔ wɔññ. <sup>16</sup>Ané é bot bé ngá yén dɔ bé ngá kat é bot bevóó fwéñ é dzam é ngá boban ébe é mot a mbé a belé mimbéa misísim, ya fe édí bengwiññ. <sup>17</sup>Éde bé ngá tára ná bá dzaa ní engóngóó ná a kólo bó ábenj sí deba.

<sup>18</sup>Niané Yesus a ngá danj á byéa été, éde é mot a mbé a belé mimbéa misísim a ngá dzaa ní engóngóó ná a lík ní ná a ke bá ní. <sup>19</sup>Yesus eé ndzí dɔ yébe, ve a ngá dzó ní ná,

“Kéñ é ndá dzwe, ébe é bot bwe, o kat bó ábímm bora bé mam Ntí a bɔ yaá wa, ya amvála aá yén wa engóngóó.”

<sup>20</sup>Éde mot te a ngá ke, á nga tára ná aa ke aa kat á Dekapolis, ábímm bora bé mam Yesus a ngá bɔ ní; éde bot bése bé ngá ku mevoó.

### É mwán Yairo

<sup>21</sup>Niané Yesus a ngá bera búlán á mfá mánj áyát á byéa été, mora nkuna bot ó ngá nzu ní kóán míféññ; a tɔ́ á nsá mánj. <sup>22</sup>Éde ntébosú enziñ ye á sinagoga, a tɔ́ eyola ná Yairo, a ngá só. Niané a ngá yén Yesus, éde a ngá ku ní mébo ósí; <sup>23</sup>á nga dzaa ní engóngóó abwiññ, eé dzó ná,

“Oyomm ngwan dzam ó nga ye yaá áwú; nzá ní bere mó á mfá ye ná á tɔbo mvwaá, á niñ fe.”

### Miningá aa nama Yesus etóp

<sup>24</sup>Éde Yesus a ngá ke bá ní, mora nkuna bot ó nga bee ní, weé fít fe ní.

<sup>25</sup>Miningá enziñ a mbé ó véa á koan ná a ntɔ́ awóm mibú ya mibú mí

beañ, eé dzuk ná mekií má kwíñ ábum. <sup>26</sup>Ákoan ná a bíra yaá fe dzuk é mó abwiññ bedǵkíra, a mana yaá fe dzímle é dzóm áse a mbé a belé, ve kaa áyén avwálá enziñ. Fáve ná, eé keéke abé. <sup>27</sup>Éyɔŋ a ngá wók bá kóbo ádzó Yesus, a tɔɔ á nkuna bot été, a ngá yit ní á mvús, a nama ní etóp, <sup>28</sup>amú ná a ngá dzó á nlém été ná, “Ngé me túga nama atwaa bitóp byeñ, ma ye tɔbo mvwaá.” <sup>29</sup>Etéññ te ébyen, éde mekií má kígí ní, á nga wórán é ñúu deñ été ná a señban yaá ébe ókwann weñ.

<sup>30</sup>Tám te fe Yesus ní a ngá ñú tán ná nguu e kólo ní ó ñúu, éde a ngá veñan é vóm nkuna bot ó mbé, ané a ngá síli ná,

“Nzá á nama ma bitóp?”

<sup>31</sup>Éde beyága bé ngá dzó ní ná,

“O téa ané nkuna bot wá fít wa, ve wa wa dzó ná, ‘Nzá á nama ma?’ ”

<sup>32</sup>Éde a ngá ke a dága míféññ myeñ mfá áyén nzá á nama ní. <sup>33</sup>Ve miningá te, eé kɔ wɔŋŋ ya ku ngom, eé ñú fe tán ya é dzam é bo ní, ané a ngá sɔ, á ku ósí ébe ású Yesus, éde a ngá dzó ní bebélá áse. <sup>34</sup>Éde Yesus a ngá dzó ní ná,

“Á mwán, mbwínánn we ó señ yaá wa [ó koro yaá]. Kéñ mvwaá, o ntɔɔ fe mvwaá ébe ókwann we.”

<sup>35</sup>Ntéññ a ngá kóbo néa, bot benziñ bé ngá sian béé sɔ é ndá ntébosú ye á sinagoga, béé dzó ná,

“Ngwan dwe é wú yaá, dzé fe wa fán bera ndágle Nyágale?”

<sup>36</sup>Ve Yesus, eé wók é dzam bé ngá kóbo, a ngá dzó ntébosú ye á sinagoga ná,

“O táa kɔ wɔŋŋ, sígé bwíni etámm.”

<sup>37</sup>Véa, eé ndzí ki lík ná mot enziñ á ke bá ní, fáve Pedro ya Jakobo bá mwanñan Juan. <sup>38</sup>Éde bé ngá sian é ndá ntébosú ye á sinagoga, ané Yesus a ngá yén nzɔgo ya é bot bé ngá yi, ya ábíra bo miyónn. <sup>39</sup>Niané a ngá níí, éde a ngá dzó bó ná,

“Amú dzé mína bo nzɔgo ya áyi? Mwann miningá a sés nwúán, fáve ná a bóo óyó.”

<sup>40</sup>Ané bé ngá kpógo níí.

Ve ní a ngá kúlu bésesé átán, éde a ngá ñɔŋ éséá mwann miningá ya níí mwann miningá ya é bot bábe bó bé mbé, éde a ngá níí é vóm mwann miningá a mbé. <sup>41</sup>Éde a ngá biñ mwann miningá enam, a dzóo ní ná,

“Talita kumi (édo bá kelan nkóbo Arameo ná, “Á mwann miningá, ma dzó wa ná, Tébegé!”).”

<sup>42</sup>Etéññ te ébyen, mwann miningá te a ngá tébe, á nga tára ná aa wulu, (a mbé a belé awóm mibú ya mibú mí beañ). Véa, bé ngá bíra vonje.

<sup>43</sup>Éde Yesus a ngá mánan bó ya bebélá áse ná mot enziñ a táa yem dzam te; éde fe a ngá dzó ná bé vé ní é dzóm aa dzí.

#### Yesus a ne á Nasaret

**6** <sup>1</sup>Éde a ngá kólo vóm te, a kéñ é dzeá a ngá byála, éde beyága beñ bé ngá bee ní. <sup>2</sup>Niané mos Sátará ó ngá kwíñ, éde Yesus a ngá tára ná a

yágale bot á sinagoga éte. Ané abwiññ bot é ngá vonbe éyɔɔ bé ngá wók ñí, bé nga dzó ná,

“É mam má má sɔ é mot ñí o vé? Nzá amvála kén é ne ñí mvéán dí? É báá dzé abwiññ biwólo bí mam aá bɔ ya é mó meñ? <sup>3</sup>Nde se káfina éñe ñí, é mwán María, mwanñanɔ Jakobo ya José ya Judas ya Simón? Nde bekéá bé sés ó vá bíabe bɔ?”

Éde bé ngá dzímle mbwínánn ébe éñe. <sup>4</sup>Ané Yesus a ngá dzó bɔ ná, “Nkúlu medzó a ne kaa ngaɔɔ, fáve ébe é dzeá deñ émyen ya é bot beñ éte ya fe é ndá dzeñ.”

<sup>5</sup>Éde éé mbé fe bɔ eyágán dzam enziɔ ó véa; fáve ná a ngá séñ avítsanɔ mikúkwann émí a ngá bere mó. <sup>6</sup>Éde a ngá ku avoó akála é kaa mbwínánn weba.

### **Yesus aa lóm beyága awóm ya bé beañ**

Ané a ngá ke aa boman meá méye méféɔɔ eé yágale. <sup>7</sup>Éde a ngá lwée béyága beñ awóm ya bé beañ, éde a ngá tára ná a lóm bɔ bé beañ ya bé beañ, eé vé bɔ nguu ye ádzwée misísim mí mvín. <sup>8</sup>Éde a ngá mánan bɔ ná bé táa ke ya dzóm enziɔ mfá ékena deba; ngé bidzí, ngé mfák, ngé moann, fáve ntúmm, <sup>9</sup>ya mengop. “Míní táa bwát biwómán bí beañ.”

<sup>10</sup>Ané Yesus a ngá dzó fe bɔ ná,

“É vóm áse mína ye ñí á ndá, tɔbɔgán ó véa akekwiñ ané mína kólo vóm te, <sup>11</sup>ya é vóm áse bá ye mína bɔ kaa áñɔɔ, ngé kaa ki mína ábéá, kólogán ó véa, sasgán fe mbúlgé ó ne mébɔ menan ásí, á mfá é ngañiá a ye bɔ bwaale. [Bébélá ma dzó mína ná á mos ye á nkíkán misanɔ, éwí kísoan te wá ye daɔ ya mvéáñ álot éwí Sodoma ya Gomora.]”

<sup>12</sup>Éde béé ke bá kat mbamba fwéñ, bé ngá dzó ná mot áse á dzoban.

<sup>13</sup>Ané bé ngá vea abwiññ mimbéa misísim, bé ngá wáa fe abwiññ mikúkwann mbwánn, béé séñ myɔ.

### **Áwú Juan Ndubot**

<sup>14</sup>Ané kéza Erodos a ngá wók dzam te, amú ná éyola Yesus é ngá mana belé éwógá, bot benziɔ bé nga dzó ná, “Juan Ndubot a wómo yaá míwúán éte, ya akála te édo a belé ya do nguu mfá ábɔ biyágán bí mam.”

<sup>15</sup>Ve é bot bevɔɔ bá bé ngá dzó ná,

“A ne Elías.” Éde, é bot bevɔɔ bá bé ngá dzó ná, “A ne nkúlu medzó amvála ané mbɔɔ enziɔ ye ókuá.”

<sup>16</sup>Ve niané Erodos a ngá wók do, ané a ngá dzó ná,

“Juan, éñí me ngá kík nló, á wómo yaá!”

<sup>17</sup>Amú ná Erodos émyen éñe a ngá lóm bot ná bé ke biñ Juan, éde a ngá fet ñí á mbok ya étɔm Erodias, é miningá mwanñanɔ Felipe, ná Erodos aá lúk ñí. <sup>18</sup>Amú ná Juan a ngá bɔ, eé dzó ñí ná, “Atsiɔɔ dáá yébe wa ná o lúk é miningá mwanñanɔ.”

<sup>19</sup>Akála te édo Erodias a mbé a belé ya ní ya nlém abé, eé kómo fe ní ywíñ. Ve éé mbé do bo, <sup>20</sup>amú ná Eroses a ngá ko Juan wɔɔɔ, eé yem ná a mbé é mot a ne nzósoo ya eki. Éde Eroses a ngá kálá ní. Éde éyɔɔ a ngá bo eé wók medzó meñ, nlém weñ ó ngá bo weé nzaman, ve a ngá dziɔ a wók ní. <sup>21</sup>Éyɔɔ mbamba tám e ngá kwíñ, é mos Eroses a ngá dzéa mibú, ané a ngá mana koman fét bidzí mfá békomandee beñ, ya é bora bé bot beñ, ya fe bedzwée béye á Galilea. <sup>22</sup>Éde éyɔɔ Erodias ngwan dzeñ e ngá nzu níí, eé nga dzém, dzam te é ngá tobo Eroses mvéañ ya fe é bot bábe bó bé mbé bé toó ó téble; ané kéza a ngá dzó mwann miningá te ná,

“Dzaagé ma é dzóm wa kómo, ma ye wa do vé.”

<sup>23</sup>Éde a ngá kan ní sɔɔ eé dzó ná, “Ma ye wa vé é dzóm wa ye ma dzaa, atwaa ma kána édzwée dam ó nzaɔɔ.” <sup>24</sup>Ané mwann miningá te a ngá kwíñ, a kéñ dzó níá ná,

“Nzá dzóm ma ye ní dzaa?”

Ané níá a ngá yalan ya ní ná,

“Dzaagé ní nló Juan Ndubot.”

<sup>25</sup>Etéñ te ébyen a ngá dzíga só avóo a nzu kwíñ ébe ású kéza ya é ndzaá deñ, eé dzó ná,

“Ma kómo ná o vé ma áwola dí ébyen nló Juan Ndubot éfela été.”

<sup>26</sup>Éde kéza a ngá bíra tobo eywíñ, ve ya akála nkanann sɔɔ weñ ya fe akála é bot bábe bó bé mbé bé toó ó téble, édo eé ndzí fe ní kómo níím é dzóm a ngá dzaa ní. <sup>27</sup>Etéñ te ébyen éde kéza a ngá mánan mot mbóó ye ébá bé ngá kálá ndá mibok, ané a ngá mánan ní ná a nzu ya nló Juan. <sup>28</sup>Ané a ngá ke á kík ní nló á ndá mibok. Éde a ngá só ya nló weñ éfela été. Ané bé ngá kee wó mwann miningá te, éde mwann miningá te a ngá kee wó níá.

<sup>29</sup>Éyɔɔ béyaga Juan bé ngá wók dzam te, éde bé ngá só, bé ñɔɔ mbim, ané bé ngá dpez wó ó sɔɔ.

### **Yesus aa vé bot binzuk bí tán (5,000) bidzí**

<sup>30</sup>Baapostol bé ngá kóan bábe Yesus, éde bé ngá kat ní é mam mése bé ngá bo ya yágale. <sup>31</sup>Ané a ngá dzó bó ná,

“Nzaán évwíñ, é vóm bot bé sés, á mfá ye ná míní waabe avítsaɔɔ.”

Amú ná bot bé mbé abwíñ, ébá bé ngá ke ya ébá bé ngá só, akekwíñ ná bée mbé fe bé belé tám atwaa ná bá dzí. <sup>32</sup>Éde bé ngá ke á byéa été vóm enziɔ évwíñ. <sup>33</sup>Ve bot abwíñ bé ngá yén ané bá ke, éde bé ngá yem do. Ané bé ngá ke mibíí fufúlu ó weñ atée ye bekísoan bése, éde bé ngá tára ke sian kaa ná bá bé sian. <sup>34</sup>Niané bé ngá kólo á byéa été, ané Yesus a ngá yén mora nkuna bot, éde a ngá yén bó engóngóó, amú ná bé mbé amvála ané mítómá mí ne kaa mbaale; éde a ngá tára ná a yágale bó abwíñ mam. <sup>35</sup>É tám é ngá bo ná ɔɔɔ eé ntóó, béyaga beñ bé ngá nzu koan ya ní, bée dzó ná,

“É vóm wí ó ne éyáŋŋ, ŋgɔɔ da eé ntɔɔ fe; <sup>36</sup>yáágán ya bó á mfá ye ná bé ke méfúp ya é meá mé ne méféŋŋ, bé kus é dzóm bá dzí.”

<sup>37</sup>Ve ní a ngá yalan ya bó ná,

“Mína bébyen váán bó é dzóm bá dzí.”

Éde bé ngá síli ní ná,

“Ye wa kómo ná bí ke kus mifémm tán bedenario mitet mí beañ bí sɔ bó vé ná bé dzí?”

<sup>38</sup>Ané a ngá síli bó ná,

“Míní belé mifémm tán á yá? Kenán dága.”

Éde niané bé ngá mana fas, ané bé ngá yalan ya ní ná,

“Bí belé mifémm mí tán ya kwaás é beañ.” <sup>39</sup>Éde Yesus a ngá mánan bó ná bé ɔ ná bot bése bé tɔɔ mengós ósí bílwá áyóp. <sup>40</sup>Éde bé ngá tɔɔ bot kada angós ntet, é má mevɔɔ má bot mewóm mé tán.

<sup>41</sup>Ané a ngá ñɔŋ mifémm mí tán ya kwaás é beañ, a bére mís á dzóp été, á nga vé abwará ya byɔ, éde a ngá kap mifémm, á nga kee myɔ beyága á mfá ye ná bá bé ke bá kap myɔ bot, ya fe kwaás é beañ ébe mot áse. <sup>42</sup>Ané bésesé bé ngá dzí, bé dzéñ. <sup>43</sup>Éde bé ngá dzálá awóm mikpéñ ya mikpéñ mí beañ ya bífús bí mfémm, ya fe bífús bí kwaás. <sup>44</sup>É bot bé ngá dzí mifémm míte bé mbé befám tán binzuk bí tán (5,000).

#### Yesus aa wulu méndzímm áyóp

<sup>45</sup>Etéñ te ébyen, éde Yesus a ngá ɔ béyága beñ ná bé dan á byéa été á mfá ye ná bé tára ní ke ósú á mfá áyát, á Betsaida, ntéñ a ngá lígi a yáán ya nkuna bot. <sup>46</sup>Éde niané a ngá mana yáán ya bó a ngá ke á nkoó ná a ke yaglan. <sup>47</sup>Niané ŋgɔɔ é ngá kwíñ, byéa ó mbé énzénzanŋ mán été, Yesus ní á ósí émyen etámm. <sup>48</sup>Éyɔŋ a ngá yén ná bé teak yaá ya ndúkgán byéa, amú ná évúŋ é ngá sɔ bó ósú, bebeñ ané méwola mé tán ye á alú. Éde a ngá ke é vóm bé mbé eé wulu á mán áyóp, á nga kómo bó lot. <sup>49</sup>Ve, niané bé ngá yén ní eé wulu á mán áyóp, ané bé ngá tém ná a ne kónn, bé nga yón, <sup>50</sup>amú ná bésesé bé ngá yén ní, bé nga ku ngom. Ve etéñ te ébyen a ngá kóɔɔ ya bó, eé dzó bó ná,

“Yémŋán ngu! A ne ma! Míní táa kɔ wɔŋŋ!”

<sup>51</sup>Éde a ngá dan á byéa été bábe bó, évúŋ dá é sim fe; ané bé ngá bíra vɔŋbe, <sup>52</sup>amú ákoan ná báá bé túga wók ádzó dzam mifémm, ákoan ná milém myeba myá mí ngén fe aleét.

#### Yesus aa séñ bot á Genesaret

<sup>53</sup>Niané bé ngá mana kígán, éde bé ngá sian ábenŋ sí ye á Genesaret, ané bé ngá tsini byéa ó véa. <sup>54</sup>Éyɔŋ bé ngá kólo á byéa été, etéñ te ébyen bot bé ngá yem Yesus. <sup>55</sup>Bé nga ke bá ke avóó avóó ébe efús sí te áse, ané bé ngá tára ná bá sɔ ya mikúkwann á bwann binɔŋŋ byeba été é vóm bé ngá wók ná Yesus á ntɔɔ. <sup>56</sup>Éde é vóm áse a ngá níí, ané á meá,

ané békisoan, ngé ki miyén, bot bé ngá bɔ béé bwíi mikúkwann míseŋ, bé nga dzaa ní engóngóó ná á lík bɔ ná bé nama ní atwaa afaáp etóp deñ; éde é bot bése bé ngá nama dɔ bé ngá tɔbɔ mvwaá.

### É dzóm da vé mot mvin

**7** <sup>1</sup>Befariseo ya beyágale métsiŋ benziŋ, ébá bé ngá sɔ á Yerusalen, bé ngá nzu kóán Yesu á mféŋ. <sup>2</sup>Éde, niané bé ngá yén beyága benziŋ béye beyága beñ béé dzí mfém, mó mé tɔɔ bɔ mvin, dá yíli ná kaa mɔ áso. <sup>3</sup>(Amú ná befariseo ya bejudio bése báá dzí ngé kaa ná bé tára sop mó mvéáñ, á mfá ábaale omvúgá míkúkúma. <sup>4</sup>Éyɔŋ bá sɔ fe míseŋ mí mákít, báá dzí ngé kaa ná bé myam mendzím. Abwiññ mam mefé má mé ne fe ná bá ñɔŋ mfá ábaale mɔ, amvála ané nsopbán mekóp, nsopbán mendák, ya fe nsopbán bífela.) <sup>5</sup>Éde befariseo ya beyágale métsiŋ bé ngá síli ní ná,

“Amú dzé beyága bwe báá wulu amvála ané omvúgá míkúkúma wá dzó, fáve ná bá dzí mó mé tɔɔ bɔ mvin?”

<sup>6</sup>Ané a ngá dzó bɔ ná,

“Á bot meduk, nde Esaía aá yem kúlu ádzó dí mfá wenan, amvála ané é ne ntsilann ná,

‘Áyɔŋ dí dá vé ma esém ya biyéá,  
ve mílém myeba myá mí ne ma oyaáp.

<sup>7</sup>Bá kaŋ ma á nzeze nkaŋann, méyágalé meba mé ne fáve metsiŋ mé bot.’ ”

<sup>8</sup>“Mína lík memvéna mé Nzamá míní ke yembe ómvúgá bot éte. [Amvála ané nsopbán mekóp ya bilas, ya fe ábɔ abwiññ mam amvála ané éma].”

<sup>9</sup>A ngá dzó fe bɔ ná,

“Mína mína tsam fe memvéna mé Nzamá á mvwaá ya mvwaá éte, mfá ábaale ómvúgá wenan. <sup>10</sup>Amú ná Moisés a ngá dzó ná, ‘Sémené ésúá bá ñuá’, ya fe ná, ‘É mot aa kóbo éséá abé, ngé ki ñiá, aa yian wú.’ <sup>11</sup>Ve mína mína dzó ná ngé mot aa dzó éséá ngé ki ñiá ná, ‘Amvála avwálá áse ma tɔɔ wa vé, me nii yaá dɔ ané Korbán’ (dá yíli ná, “bivévé mfá Nzamá”); <sup>12</sup>míná lík fe ní ná á bɔ éséá ngé ki ñiá dzam. <sup>13</sup>Amvála te édo mína lík ná efíá Nzamá é bɔ kaa ábelé eban, akála ómvúgá wenan. Éwɔ míní mana yágale á mína ya mína éte. Mína bɔ fe abwiññ mam afé amvála ané éma méte.”

<sup>14</sup>Éde Yesu a ngá bera lwée nkuna bot, ané a ngá dzó bɔ ná, “Á bot bése, béagán ma, míní wók fe: <sup>15</sup>Dzóm enziŋ é sés mot átán ná ngé é ñíi ébe éñe é ne ní vé mvin. Fáve ná é dzóm dá sɔ mot éte, édo dá vé ní mvin.

<sup>16</sup>[Ngé mot enziŋ a belé meló méye áwók, á wókge.]”

<sup>17</sup>Éde, niané a ngá lík nkuna bot, a ñíí á ndá, ané báyága beñ bé ngá síli ní ádzó nganán te. <sup>18</sup>Éde a ngá síli bó ná,

“Ye ná mína mínáá wók ki do? Ye mínáá wók ná é dzóm áse dá ñíí ébe mot ná dá só átán é sés ní vé mvin, <sup>19</sup>amú ná dáá ñíí nlém weñ été, ve ósaŋŋ weñ été, é kwíñ fe mébí?”

(Éé lére ya dzam te ná bidzí bíse bí ne mfúbánn.) <sup>20</sup>Ané a ngá dzó ná, “É dzóm dá kwíñ ébe mot, dzóm te édo dá vé ní mvin. <sup>21</sup>Amú ná á mílém mí bot été, é ne mbéa bá atémŋa, nsémm eveák, dzíp, nywíán bot, má só été. <sup>22</sup>Medzían, onzáŋŋ akúmm, mbéa bé mam, meduk, ndzálánn bivée, evínn, nkóbo abyann, engúŋ, ya kaa kén. <sup>23</sup>Mebé méte mése é ne má só mot été, émo fe má vé ní mvin.”

### **Miningá ye á Sirofenisia**

<sup>24</sup>Edé a ngá tébe, a kólo ó véa, ané a ngá ke mébeŋŋ mési méye á Tiro ya Sidón. Éde a ngá ñíí ndá enziŋ, éñe kaa ákómo ná mot enziŋ a yem do; ve, ní á éé mbé sobo. <sup>25</sup>Ve etéññ te ébyen, é miningá a mbé a belé oyomm ngwan dzeñ e belé nsísim mvin ó ñúu, a ngá wók béé kóbo ádzó Yesus, ané a ngá ke, a kútbe mébo ó sí Yesus. <sup>26</sup>Miningá te a mbé ngwan griega, ebíbyála ye á Sirofenisia. Éde a ngá dzaa ní engóngóó ná a tsílán ngwan dzeñ mbéa nsísim ó mbé ní ó ñúu. <sup>27</sup>Éde Yesus a ngá dzó ní ná,

“Líkge ná bwán bé tára dzeñ, amú é sés mvéáñ ná bé ñoŋ mfémm bwán ná bé kee wó bemvú.”

<sup>28</sup>Ve miningá te a ngá yalan ya ní ná,

“Á Ntí, é ne ané wa dzó, ve bemvú bá dzí atwaa médzá má ku bwán ó téble así.”

<sup>29</sup>Ané Yesus a ngá dzó ní ná,

“Ya amú eyalann te, kén; mbéa nsísim á kólo yaá ngwan dwe ó ñúu.”

<sup>30</sup>Éde éyŋŋ a ngá búlán é ndá dzeñ, a ngá koan ya ngwan dzeñ e bóo éŋŋŋ; ya fe ná mbéa nsísim á kólo yaá ní ó ñúu.

### **Yesus aa séñ mvúm vúk**

<sup>31</sup>Yesus a ngá bera kólo ábeŋŋ sí ye á Tiro, eé lot á Sidón, éde a ngá sian ó mán méye á Galilea, eé kíkgán ábeŋŋ sí ye á Dekapolis. <sup>32</sup>Ané bé ngá só ya ní mot enziŋ a tóó ndwá, eé kóbo fe ekágbe, éde bé ngá dzaa ní engóngóó ná a bere ní mó. <sup>33</sup>Éde Yesus a ngá vea ní á nkuna bot été, a kén ya ní évwíñ, ané a ngá sóm ní anu meló ósí, a túp fe ní menden ó dém. <sup>34</sup>Éde, eé bére mís ó yóp, á ŋga kŋŋle, ané a ngá dzó ní ná, “Efata!” (Dzam te dá yíli ná, “Yóŋbe!”)

<sup>35</sup>Etéññ te ébyen meló meñ mé ngá yóŋbe, ané ekágbe deñ dá é ngá mana fe, á ŋga kóbo mvéáñ. <sup>36</sup>Éde Yesus a ngá mánan bó ná bé táa do dzó mot enziŋ; afáŋbo ná a ngá bíra bó do mánan, ve bá bé ngá bíra do daŋ kat. <sup>37</sup>Ané bé ngá bíra voŋbe abwiññ, bé ŋga dzó ná, “Aa bo dzam

áse mvéañ. Atwaa mindwándwá myá aa bo ná mí wók, mivúmvík ná myá mí kóbo.”

#### Yesus aa vé bot binzuk bí nii (4,000) bidzí

**8** <sup>1</sup>Melú méte, mora nkuna bot ó ngá bera nzu kóan, ébó kaa ábelé é dzóm bá dzí, éde Yesus a ngá lwée beyága beñ a dzóo bó ná,  
<sup>2</sup>“Ma yén nkuna bot wí engóngóó, amú ná é ntóó melú mé léa avé bíabe bó bí tóbo ó vá, ébó kaa ábelé é dzóm bá dzí. <sup>3</sup>Ngé me dzó ki bó ná bé ke méndá meba, béé wók nzeñ, bá ye ke bá ku mibim ókaññ été, amú ná bevóó béye été bá só oyaáp.”

<sup>4</sup>Ané beyága beñ bé ngá yalan ya ñí ná,  
 “Vóm mbé bé ne koan ya mifémm ná abímm bot dí é ne dzí éyáññ été ó vá?”

<sup>5</sup>Éde Yesus a ngá síli bó ná,  
 “Míní belé mifémm tán á yá?”  
 Ané bé ngá yalan ná, “Zangbéá.”

<sup>6</sup>Éde a ngá mánan nkuna bot ná ó mana tóbo ósí; ané a ngá ñoñ mifémm zangbéá, éde niané a ngá vé akíba, a ngá kap myo. Ané a ngá ke a kee myo beyága ná bé ke bá téle myo é vóm bot bé mbé bé tóó, ané bé ngá kap myo nkuna bot. <sup>7</sup>Bé mbé fe bé belé ayomm akúkwaás enziñ, éde niané a ngá vé abwará ya do, a mánan bó ná dá bé kap fe. <sup>8</sup>Éde bé ngá dzí, bé dzeñ; ané bé ngá kóan bítun bí ngá buk tán mikpéñ zangbéá. <sup>9</sup>É bot bé ngá dzí bé mbé bot binzuk bí nii (4,000). Éde a ngá yáan ya bó. <sup>10</sup>Etéññ te ébyen Yesus a ngá dan á byéa été bábe beyága beñ, éde a ngá ke ábeññ sí ye á Dalmanuta.

#### Befariseo bá dzaa ndem

<sup>11</sup>Éde befariseo bé ngá só, bé nga tára bo bisó bábe Yesus, béé dzén ndem enziñ ye á dzóp ébe éñe, á mfá ye ná bé bóble ñí. <sup>12</sup>Éde Yesus a ngá vebe nguu á nsísim weñ été, ané a ngá dzó ná,  
 “Amú dzé myee bot wí wá dzaa ndem? Ma dzó mína bébélá ná báa ye lére myee bot wí ndem.”

<sup>13</sup>Éde a ngá lík bó, a bera dan á byéa été, ané a ngá ke mfá áyát.

#### É Levadura Befariseo

<sup>14</sup>Éde béé ke, beyága bé ngá vwían ná bé ke ya bidzí, fáve mfémm mbóó éwo bé mbé bé belé á byéa été. <sup>15</sup>Éde Yesus a ngá vé bó mbámm, eé dzó ná,  
 “Tóboágán nkée ya é levadura befariseo ya éñí Eroles!” <sup>16</sup>Éde bé ngá dzó ébyen ya ébyen ná, á dzó do amú ná bíí belé mifémm.

<sup>17</sup>Éde Yesus eé yem do, a ngá dzó bó ná,  
 “Amú dzé mína ke mína dzó ná míníí belé mifémm? Ye ná mínáá bé wók ngé ki áyem? Ye milém mí ne mína aleét? <sup>18</sup>Ye míní belé mís, ve kaa áyén?

Ye míní belé fe meló, ve kaa áwók? Ye ná mínáá síman, <sup>19</sup>éyɔŋ me ngá vé bot binzuk bí tán (5,000) mifémm mí tán; mikpéñ tán á yá míní ngá kóán?”

Ané bé ngá yalan ya ní ná,  
“Awóm ya mí beañ.”

<sup>20</sup>“Ya éyɔŋ me ngá vé bot binzuk bí nii (4,000) mifémm zangbéá, mikpéñ tán á yá mí ngá dzéñ ya bitun míní ngá kóán?”

Éde bé ngá yalan ya ní ná,  
“Zangbéá.”

<sup>21</sup>Ané a ngá síli bó ná,  
“Ye ná míní ngén kaa áwók?”

### **Yesus aa séñ ndzindzimm á Betsaida**

<sup>22</sup>Niané bé ngá sian á Betsaida, éde bot benziŋ bé ngá só ya ní ya ndzindzimm, ané bé ngá dzaa ní engóngóó ná a nama wó. <sup>23</sup>Éde Yesus a ngá biñ ní enam, a kólo ya ní á dzeá été; éde niané a ngá túp ní menden á mís, a bere fe ní mó, ané a ngá síli ní ná, “Ye wa yén dzóm?” <sup>24</sup>Éde niané a ngá bére mís, á nga dzó ná,

“Ma yén bot, ve ma yén bó ané bilé byee wulu.”

<sup>25</sup>Ané Yesus a ngá bera ní bere mó ó mís, éde a ngá túga dága, ané é mís meñ mé ngá tɔbɔ mvwaá; á nga yén dzóm áse mvéañ. <sup>26</sup>Éde Yesus a ngá lóm ní é ndá dzeñ eé dzó ná,

“O táa bera búlán é dzeá dí, [o táa ki dɔ dzó mot enziŋ á dzeá].”

### **Pedro aa dzó ná Yesus éñí a ne Kristo**

<sup>27</sup>Yesus bábe báyága beñ bé ngá ke á meá méye á Sesarea ye á Filipos; éde ókaŋŋ été Yesus a ngá síli báyága beñ ná,

“Nzá bot bá dzó ná me ne?”

<sup>28</sup>Éde bé ngá yalan ya ní ná,

“Bot bevóó bá dzó ná o ne Juan Ndubot, ébá bevóó bá ná Elías, ya fe ébá bevóó bá ná mot mbóó enziŋ ye bekúlu medzó.”

<sup>29</sup>Ané a ngá síli bó ná, “ve mína, mína dzó ná me ne nzá?”

Éde Pedro eé yalan, a ngá dzó ní ná,

“O ne Kristo.”

<sup>30</sup>Ané a ngá vé bó mbámm ná bé táa dɔ kat mot enziŋ.

### **Yesus aa kat báyága beñ ná aa ye wú**

<sup>31</sup>Éde Yesus a ngá tára ná a yágale bó ná é Mwán Mot aa yian dzuk ya abwiññ mam. Mikúkúma bábe betébosú befára ya beyágale métsiŋŋ, bá ye ní tep, ané aa ye wú. Ve nia melú mé léa aa ye wómo. <sup>32</sup>A ngá kóbo mam méte éyéá été. Éde Pedro a ngá ke ya ní évwíñ, á nga tára ná a báma ní dɔ. <sup>33</sup>Ve Yesus ní a ngá veŋan, a dága báyága beñ, éde a ngá báma Pedro, eé dzó ná,

“Á Sátan, kólogé ma ósú! Wǎá tém mam ané Nzamá aa tém mɔ, fáve ané bot bá tém.”

<sup>34</sup>Éde a ngá lwée nkuna bot ya béyága beñ, ané a ngá dzó bó ná,

“Ngé mot enziŋ aa kómo ma bee, a ñímŋe émyen mam, a бага é krús deñ, a bee fe ma. <sup>35</sup>Amú ná é mot aa ye kómo koro éniŋ dzeñ, aa ye dɔ dzímle; ve é mot aa ye dzímle éniŋ dzeñ ákála dam ya ákála mbamba fwéñ aa ye dɔ koro. <sup>36</sup>Amú ná, é ne ya mot ya nzá eban ná á mana wún éniŋ ngúra, ve a dzímle nsísim weñ? <sup>37</sup>Amú ná, nzá dzóm mot a ne vé mfá ákus éniŋ dzeñ? <sup>38</sup>Amú ná é mot áse aa wók ma osoán ya fe medzó mam, á myee bot wí été ó ne bebo misémm ya bebo medzián, é Mwán Mot ñí aa ye fe ñí wók osoán, éyɔŋ aa ye sɔ é dúmá Éséá weñ été bábe mífúfúp mí baáŋgel.”

**9** <sup>1</sup>Yesus a ngá dzó fe bó ná,

“Ma dzó mína bébélá ná bot benziŋ béye bé ne ó vá, bé ne ná báa ye wú kaa ná bé yén édzwée ngómán Nzamá ané dá sian ya nguu.”

### Ñúu da tsén Yesus

<sup>2</sup>Niané melú mé saman mé ngá lot, éde Yesus a ngá ñɔŋ Pedro, Jakobo, ya Juan, ané a ngá ke ya fáve ébɔ etámm, á nkoó enziŋ oyaáp ó yóp, éde é ñúu deñ e ngá tsén ébe ásu deba. <sup>3</sup>Ané bitóp byeñ bí ngá bíra feañ, bí nga yéne fe mífúm abwiññ, amvála nsop bitóp enziŋ ye é sí ñí a sés bɔ ná bí bɔ mífúm amvála te. <sup>4</sup>Éde Elías bá Moisés bé ngá yéne ébe bó, bé nga kóbo bábe Yesus.

<sup>5</sup>Ané Pedro a ngá ñɔŋ efiá, a dzóo Yesus ná,

“Á Rabí, é ne mvéañ ná bí tɔbo ó vá! Bí lónŋ fe bíbemmi bí léa, wa evɔɔ, Moisés evɔɔ, Elías ñí a fe evɔɔ.”

<sup>6</sup>Éé ngá yem é dzam á dzóge, amú bé ngá kɔ wɔŋŋ. <sup>7</sup>Éde nkút ó ngá sɔ ó mana bó nzu boman, ané kíŋŋ e ngá sɔ á nkút été deé dzó ná, “Ndzindziŋŋ Mwán wɔm éwɔ wi, éñe wókgán.” <sup>8</sup>Etéññ te ébyen éde bé ngá dága méféŋŋ, ve béé ndzi fe yén mot enziŋ a tɔɔ bábe bó, fáve Yesus etámm.

<sup>9</sup>Éyɔŋ bé ngá sigi nkoó, a ngá mánan bó ná bé táa kat mot enziŋ é dzam bé mvá yén, akekwiñ ané é Mwán Mot aa wómo míwúán été. <sup>10</sup>Éde bébyen bé ngá baale dzam te, béé ke bá síli mílém myeba bébyen été ná, “áwómó míwúán été, dá yíli ná dzé?” <sup>11</sup>Éde bé ngá síli Yesus ná,

“Amú dzé beyágale métsiŋŋ bá dzó ná Elías éñe aa yian tára sɔ?”

<sup>12</sup>Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“É ne bébélá ná Elías éñe aa yian tára sɔ mfá ánzú kom mam mése. Ve, nde é sés ntsilann ná é Mwán Mot aa yian dzuk abwiññ, bé byana fe ñí? <sup>13</sup>Ve ma dzó mína ná Elías a sɔ yaá, éde bá bɔ ñí ábímm mam mése bé ngá kómo, amvála ané é ne ntsilann mfá weñ.”

### Yesus aa séñ omómɔŋŋ

<sup>14</sup>Éyɔŋ bé ngá búlán é vóm beyága bevɔɔ bé mbé, bé ngá koan ya mora nkuna bot ó mana bó boman míféŋŋ, ya fe beyágale métsiŋŋ benziŋ béé

keá bábe beyága béte. <sup>15</sup>Niané nkuna bot óse ó ngá yén Yesus, etéññ te ébyen éde ó ngá ku avoó, ané bé ngá ke mibíí ébe éñe, bé nga bérán ya ñí. <sup>16</sup>Éde a ngá síli bó ná,

“Nzá dzam mína keá mínabe bó?”

<sup>17</sup>Ané mot mbóó ye á nkuna bot été a ngá yalan ya ñí ná,

“Á Nyágale, me só ya wa é mwán wóm, ná a belé nsísim mvúk ó ñúu.

<sup>18</sup>Éde éyɔɔn ése wá biñ ñí, wá wea fe ñí ósí, á nga kúlu avúu ánu, á nga laran mesonɔn, á nga yémle fe. Ané me dzó báyága bwe ná bé vea wó, ve báá tɔó wó vea.”

<sup>19</sup>Éde Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“Á myee bot ó ne kaa mbwínánn! Ma ye tɔbɔ bíabe mína akekwiñ tám fé? Ma ye ki mína dzíbi akekwiñ tám fé? Nzaán ya ma omómɔɔnɔn te!”

<sup>20</sup>Éde bé ngá só ya wó. Niané nsísim te ó ngá yén Yesus, etéññ te ébyen éde ó ngá tára ná wá suk omómɔɔnɔn te ya nguú, ané a ngá ku ósí, á nga ke aa bíján eé kúlu avúu ánu. <sup>21</sup>Éde Yesus a ngá síli éséá mwán ná,

“Dzam te é ntɔó tán á yá avé é tára ná dá bo ñí?”

Ané éséá mwán a ngá yalan ná,

“Atéé ye a mbé avítsaɔ. <sup>22</sup>Abwiññ biyɔɔn wá wea ñí á ndúán été, ya fe mendzímme mfá ákómo ñí ywíñ. Ve, ngé o ne bo dzam, yénɔe bía engóngóó, o vwála fe bía.”

<sup>23</sup>Éde Yesus a ngá síli éséá mwán ná,

“Ye ná me ne bo dzam? Mfá é mot a bwíni, mam mése mé ne bɔban.”

<sup>24</sup>Etéññ te ébyen, éséá omómɔɔnɔn te a ngá yón, ané a ngá dzó ná,

“Ma bwíni. Vwálagé ma ébe é kaa mbwínánn wóm!”

<sup>25</sup>Éyɔɔn Yesus a ngá yén ná nkuna bot óse ó ngá nzu yaá mbíí, éde a ngá vé nsísim mvín te mbámm, eé dzó wó ná,

“Nsísim mvúk ya ndwá, ma mánan wó ná, kólogé ébe éñe, ó táa ki bera búlán ébe éñe.”

<sup>26</sup>Éde niané ó ngá yón, ya fogo ñí nguú, ó kólo. Éde omómɔɔnɔn ó ngá lígi amvála ané mbim, akekwiñ ná abwiññ bot ye ébe bó é nga dzó ná, “Á wú yaá!” <sup>27</sup>Ve Yesus a ngá biñ ñí enam, a téle ñí, ané omómɔɔnɔn ó ngá tébe.

<sup>28</sup>Niané Yesus a ngá ñíí á ndá, ané báyága beñ bé ngá síli ñí áswéññ ná,

“Amú dzé bí mvá vwat tsílán ya mbéa nsísim te?”

<sup>29</sup>Éde Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“Amvála te é sés kólo ya dzam afé, fáve ya meyaglán [ya álot tám ye á nkián bidzí].”

### Yesus aa bera kat fwéñ awú deñ

<sup>30</sup>Béé kólo ó véa, ané bé ngá ke bá lot á Galilea, Yesus kaa ákómo ná mot enziɔn á yem dɔ, <sup>31</sup>amú ná a ngá yágale báyága beñ, eé dzó bó ná,

“É Mwán Mot aa ye keeban é mó bot, bé ywíñ ñí; niané aa wú, aa ye wómo niané melú mé léa má lot.”

<sup>32</sup>Ve bé ngá kɔ wɔŋ ná bé síli ñí, amú bée ngá wók é dзам a ngá dzó.

### Nzá aa daŋ ya eban?

<sup>33</sup>Éde bé ngá sian á Kapernaúm; Yesu a tɔɔ á ndá, ané a ngá síli bó ná, “Nzá dзам míní mvá nzu mína bɔ bisó ókaŋ été?”

<sup>34</sup>Ve bé ngá mana sis bivóó, amú ná bé ngá nzu bá ke bébyen ya bébyen ókaŋ été ná, nzá a daŋ ya eban. <sup>35</sup>Éde Yesu a ngá tɔbɔ ósí, a lwée beyága awóm ya bé beañ, ané a ngá dzó bó ná,

“Ngé mot enziŋ aa kómo bɔ ntébosú, aa ye bɔ éñí aa súgan mot áse ómvús ya éñí á ne mvwála bíséññ mot áse.”

<sup>36</sup>Éde a ngá ñɔŋ omómóŋŋ, a téle wó énzénzaŋ deba été; niané a ngá бага ñí, ané a ngá dzó bó ná,

<sup>37</sup>“É mot aa ñɔŋ omómóŋŋ amvála ané éñí ya éyola dam, aa ñɔŋ ma; é mot ñí aa ñɔŋ ma, áá ñɔŋ ma, fáve ná, aa ñɔŋ é mot a ngá lóm ma.”

### Nzá a ne ngamm dea

<sup>38</sup>Éde Juan a ngá dzó ñí ná,

“Á Nyágale, bí yén mot enziŋ eé tsílán ya mimbéa mísísim ya éyola dwe, éde bí kili ñí dɔ, amú ná áá bee bía.”

<sup>39</sup>Ve Yesu a ngá dzó bó ná,

“Míní táa ñí dɔ kili, amú ná mot enziŋ a sés bɔ eyágán dзам ya éyola dam, ná ó véa, á ŋga kóbo ma abé. <sup>40</sup>É mot a sés bía á ngamm áyát, a ne bíabe bó. <sup>41</sup>Amú ná é mot áse aa ye mína vé kóp mendzím ná míní ñú akála éyola dam, akála ná míní ne é bot bá bee Kristo, ma dzó mína bébélá ná, mot te áá ye dzímle é máán meñ.”

### Áku á nsémm

<sup>42</sup>“É mot áse a bɔ móŋŋ mbóó ye ábóbwan dá bwíni ma dí é dзам dá kɔŋ ñí obaá, é ne mot te mvéañ ná bé tsini ñí mora akwá ó kíŋŋ, bé wea ñí á mán été. <sup>43</sup>Ngé é wéa we wá bɔ wa ná o bɔ nsémm, kíkgé wó; é ne mvéañ ná o ñíi éniŋ o belé wéa mbóó ye ná o belé mó mé beañ o kéñ ébéññ ndúán été, é ndúán e ne kaa ádzím, <sup>44</sup>[é vóm nsóŋŋ weba wáá wú, ndúán da dáá dzím ki]. <sup>45</sup>Ngé ábo dwe dá bɔ wa ná o bɔ nsémm, kíkgé dɔ; é ne wa mvéañ ná o ñíi éniŋ o belé ábo avóó, ye ná o belé mebo mé beañ bé wea wa ébéññ ndúán, [é ndúán é sés tɔbɔ ndzímán] <sup>46</sup>[é vóm nsóŋŋ weba wáá wú, ndúán da dáá dzím ki.] <sup>47</sup>Ngé é dzís dwe dá bɔ wa ná o bɔ nsémm, veagé dɔ; é ne wa mvéañ ná o ñíi édzwée ngómán Nzamá o belé dzís avóó, ye ná o belé mís mé beañ bé wea wa ébéññ ndúán, <sup>48</sup>é vóm nsóŋŋ weba wáá wú, ndúán da dáá dzím ki.”

<sup>49</sup>“Amú ná bá ye kyak bot bése ya ndúán, [metúnŋa mése má má ye fe tɔbɔ nkyakgán ya nkuú]. <sup>50</sup>Nkuú ó ne mvéañ; ve ngé nkuú ó dzímle dak,

dzé dá ye wɔ bera vé dak? Belégán nkuú ébe mína, míní tɔɔ fe mvwáá bevɔɔ ya ébá bevɔɔ.”

### Yesus aa yágale bot adzó mvas

**10** <sup>1</sup>Ané Yesus a ngá tébe, a kólo vóm te, éde a ngá sian áberɛɛn sí ye á Judea á Yordán áyát; ané mikuna mí bot mí ngá nzu ní kóán á mfɛɛn, ya amvála ané é mbé ní fúlú, á nga bera bó vé ayágale. <sup>2</sup>Éde befariseo benziɛn bé ngá nzu koan ya ní, á mfá ye ná bé bóble ní, ané bé ngá síli ní ná, “Ye nkɔɔ métsiɛn wá lére ná fám eé vé é miningá weñ mvas?” <sup>3</sup>Éde a ngá yalan ya bó ná, “Moisés aa mánan mína ná dzé?”

<sup>4</sup>Ané bé ngá yalan ná,

“Moisés á lík ná fám e ne tsili miningá kálara mvas, a tep ní.”

<sup>5</sup>Ve Yesus a ngá dzó bó ná,

“Moisés a ngá tsili mína mvéná te ya akála áleét milém denan. <sup>6</sup>Ve, atéé ye átárage ye éniɛn, Nzamá a ngá vele bó, fám bá miningá. <sup>7</sup>Amú dzaɛn te, fám da ye lík éséá bá ñiá, mfá áke átɔɔ bá é miningá weñ, <sup>8</sup>ané bé beañ bá ye bɔ nson mbɔɔ. Édo ná, bé sés fe bot bé beañ, fáve ná bé ntɔɔ nson mbɔɔ. <sup>9</sup>Édo ná é dzóm Nzamá á lat yaá, mot enziɛn a táa dɔ káan.”

<sup>10</sup>Ané beyága bé ngá bera síli Yesus adzó te á ndá. <sup>11</sup>Éde a ngá dzó bó ná,

“É mot áse aa vé ngéá mvas a lúk miningá mfé aa bɔ medzián mfá é miningá a mvá tára belé. <sup>12</sup>Ngé miningá te ní a vas ki ébe nnóm, a kéñ lúk fám fé, aa bɔ medzián.”

### Yesus aa bwarán ya bóɛɛn

<sup>13</sup>Ané bé ngá nzu ya ní ya bóɛɛn ná á nama bó, éde beyága bé ngá yéá bó ya dɔ. <sup>14</sup>Ve niané Yesus ní a ngá yén dɔ, ané a ngá wók abé, éde a ngá dzó bó ná,

“Líkgán bóɛɛn ná bé nzu ébe ma; míní táa bó kam ya dɔ, amú ná édzwée ngómán Nzamá é ne édí é bot bé ne amvála ané bóɛɛn. <sup>15</sup>Ma dzó mína bébélá ná, é mot aa ye bɔ kaa áñɔɛn édzwée ngómán Nzamá amvála ané mɔɛɛn, áá ye ñíi été.”

<sup>16</sup>Éde a ngá бага bɔ ya é mó meñ, á nga bwarán ya bó, eé bere bó mó.

### Yesus bá nkúkúmm

<sup>17</sup>Éyɔɛn Yesus a ngá kólo ná a bera tsíni ya é dulu deñ, éde mot enziɛn a ngá sɔ mbíí, a sɔ ní kút mebóɛɛn ébe ású deñ, éde a ngá síli ní ná,

“Á mbamba Nyágale, nzá dzaɛn ma ye bɔ á mfá ye ná me ñɔɛn tsígá éniɛn é ne mbéámbéá?”

<sup>18</sup>Éde Yesus a ngá yalan ya ní ná,

“Amú dzé wa lwée ma ná mbamba mot? Mot enziɛn a sés mbamba mot, fáve Nzamá etámm. <sup>19</sup>Wa yem memvéná, ‘O táa ywíñ mot, o táa bɔ

medzián, o táa dzíp, o táa vé é nganiá a ne minéa, o táa duk mot, sémenje ésúá bá ñuá.’ ”

<sup>20</sup>Éde mot te a ngá dzó ná,

“Á Nyágale, me dzálá yaá mam méte mése atéé ye me mbé ndómán.”

<sup>21</sup>Ve Yesus a ngá dága ñí ya edziŋ, éde a ngá dzó ñí ná,

“Dzam avóó dá dzéŋ wa; kén, o kuan é dzóm áse o belé, o vé do mitétéññ, wa ye belé ntam á dzóp été, véa, nzaá [o бага é krús we], eé bee fe ma.”

<sup>22</sup>Ve mot te, a ngá tɔɔ eywiññ ya bifía bíte, éde a ngá búlán eywiññ, amú ná a mbé a belé abwiññ akúmm.

<sup>23</sup>Éde Yesus a ngá dága meféŋ, ané a ngá dzó béyága beñ ná,

“Nzá amvála ayéñ dá ye ɔɔ, ná é bot bé belé akúmm bé ñí édzwée ngómán Nzamá.”

<sup>24</sup>Ané beyága bé ngá vonbe ya bifía byeñ, ve Yesus a ngá bera yalan ya bó ná,

“Á bwán, é ne ayéñ ná [é bot bá tɔɔ ya akúmm mebúnn] bé ñí édzwée ngómán Nzamá! <sup>25</sup>Dá dan ya ebúbú ná kamelio eé ñí ávéŋ ondondɔɔ, ye ná nkúkúmm mot ó ñí édzwée ngómán Nzamá.”

<sup>26</sup>Ve bé ngá bíra dan vonbe abwiññ, bé nga dzó ébyen ya ébyen ná,

“Nzá fe aa ye tɔɔ nkoránn?”

<sup>27</sup>Yesus eé dága bó, ané a ngá dzó ná,

“Mfá bot é sés boban, ve se á mfá Nzamá, amú ná mam mése mé ne boban á mfá Nzamá.”

<sup>28</sup>Éde Pedro a ngá tára ná aa dzó ñí ná,

“Dággán, bí mana yaá lík ásesé ná bía bee wa.”

<sup>29</sup>Ané Yesus a ngá dzó ná,

“Bébélá ma dzó mína ná é mot áse aa ye lík ndá, bɔbɛñaŋ, bekéá, éséá, ñiá, ngé bwán, ngé mefóo mé sí, ákála dam ya édí mbamba fwéñ, <sup>30</sup>aa ye byɔ ñɔŋ álot tán ntet biyɔŋ é tám ñí ébyen mendá, bɔbɛñaŋ, bekéá, beñiá, bwán ya mefóo mé sí, fufúlu ya ndzéŋán ásí; é tám dá nzu, dá aa ye ñɔŋ éniŋ é ne mbéámbeá. <sup>31</sup>Ve, abwiññ é téle ósúá dá ye súgan ó mvús, édí dá é téle ó mvús dá ósú.”

### **Yesus aa bera kat fwéñ áwú deñ**

<sup>32</sup>Bé nga ke ókaŋ été bée ke á Yerusalen, Yesus eé ke bó ósú; beyága bé mvóó, é bot bá bé ngá bee ñí ó mvús, bá bé nga kɔ wɔŋ. Éde Yesus a ngá bera lwée évwíñ awóm beyága ya beyága bé beañ, ané a ngá tára bó dzó é mam mé nkún ñí ɔɔ: <sup>33</sup>“Dággán, bía kean á Yerusalen, é Mwán Mot bá ye ñí kee ébe betébosú befára ya beyágale métsiŋ. Bá ye ñí kík nsan ná aa yian wú, bé kee fe ñí bot béye meyɔŋ mefé. <sup>34</sup>Bá ye ñí kpógo, bé nga túp ñí menden, bá ye ñí yít, bé ywíñ fe ñí; ve, niané melú mé léa má lot aa ye wómo.”

### Yesus aa yalan ya é bwán Zebedeo

35 Ané Jakobo bá Juan, é bwán Zebedeo, bé ngá nzu ébe Yesus, bée dzó ñí ná,

“Á Nyágale, bía kómo ná o bɔ bía é dzam bía dzaa wa dí.”

36 Éde a ngá síli bó ná,

“Nzá dzam mína kómo ná me bɔ mína?”

37 Ané bé ngá yalan ya ñí ná,

“Bɔ́oge bía ná, á dúmá dwe été, bí tɔbɔ ósí mot mbɔ́ɔ mfá meyóm mwe, éñí mbɔ́ɔ ñí a mfá meyéá mwe.”

38 Ve Yesus a ngá dzó bó ná,

“Mínáá yem é dzam mína dzaa. Ye míní ne ñú é kóp ma ñú, ngé ki áɔbɔ nduubán amvála nduubán me ne nduubán ya dɔ?”

39 Ané bé ngá yalan ya ñí ná,

“Bí ne dɔ bɔ.”

Éde Yesus a ngá dzó bó ná,

“Mína ye ñú é kóp ma ñú, mína ye fe duuban amvála nduubán me ne nduubán ya dɔ; 40 ve, áɔɔ mína ósí mfá meyóm wɔm ngé ki mfá meyéá wɔm, a sés é dzam ma ma vé, ve é ne fáve é bot ébyen é ntɔ́ɔ nkomann.”

41 Niané beyága awóm bé ngá wók dzam te, ané bé ngá tára ná bá yéá ya Jakobo bá Juan. 42 Éde Yesus a ngá lwée bó, ané ngá dzó bó ná,

“Mína yem ná é bot bá nómán bedzwée á meyɔɔ mefé été, bá dzwée bó abé, ya fe ná bora bé bot béye été bá bá dzwée fe bó ya elañ. 43 Ve ébe mína, é sés amvála te, fáve ná, é mot áse aa kómo bɔ bora mot ébe mína aa yian bɔ mvwála bíséññ wenan, 44 ve éñí ñí aa kómo bɔ ntébosú, aa ye bɔ óloá mot áse. 45 Amú ná atwaa é Mwán Mot ñí a eé ndzí ki sɔ á mfá ye ná bot bé belan ya ñí, fáve ná mfá ánzú belan ya bot, ya mfá ávé éniɔ dzeñ amú akoroga abwiññ bot.”

### Yesus aa sɛñ Bartimeo

46 Ané bé ngá sian á Yeriko. Éde éyɔɔ Yesus a ngá kólo á Yeriko bábe beyága beñ ya fe mora nkuna bot, engóngɔ́ɔ mot, é tɔ́ɔ ndzindzím, bée lwée ñí ná Bartimeo, é mwán Timeo, a mbé a tɔ́ɔ á nzenn áyóp. 47 Éde éyɔɔ a ngá wók ná a ne Yesus mwann Nasareno, ané a ngá tára ná aa yón, eé dzó ná,

“Á Yesus é mwán David, kpeegé ma engóngɔ́ɔ!”

48 Éde abwiññ bot é ngá báma ñí ná á sis evóó, ve ñí a ngá dan bera yónyón abwiññ, eé dzó ná,

“Á é mwán David, kpeegé ma engóngɔ́ɔ!”

49 Ané Yesus a ngá tébe, a dzó ná,

“Lwéegán ñí!”

Éde bé ngá lwée ndzindzím te, bée dzó ñí ná,

“Sánŋe; o tébe fe, aa lwée wa.”

<sup>50</sup>Ané a ngá dzíga wea etóp a mbé a бага áyóp ó sí, a tébe avóó, éde a ngá ke ébe Yesus. <sup>51</sup>Ané Yesus a ngá síli ní ná,

“Nzá dzam wa kómo ná me bɔ wa?”

Éde ndzindzimm ó ngá yalan ya ní ná,

“Á Raboní, ma kómo bera yén.”

<sup>52</sup>Ané Yesus a ngá dzó ní ná,

“Kénj, mbwínánn we ó séñ yaá wa.”

Etéñ te ébyen, éde a ngá bera yén, á nga bee Yesus ó nzenn.

### Yesus aa níi á Yerusalen

**11** <sup>1</sup>Éyɔŋ bé ngá nzu bá yit beben á Yerusalen, á mfá Betfagé ya Betania, beben á nkoó Álíba, éde Yesus a ngá lóm beyága bé beañ béye béyága beñ, <sup>2</sup>eé dzó bó ná,

“Kenján é mwann dzeá a ne mína ósú. Nia fá ané mína níi été, etéñ te ébyen, mína ye koan ya mwann edzakás á tsini, éñí mot enziŋ áá bé tára dan áyóp. Tsiigán ní, míní sɔ ya ní. <sup>3</sup>Ngé mot enziŋ a síli mína ná, amú dzé mína bɔ dɔ, dzógán ná, Ntí aa kómo dɔ, aa ye fe ní nzu búlán avóó ó vá.”

<sup>4</sup>Éde bé ngá ke, bé koan ya mwann edzakás á nsej été, á tsini beben mbéñ, ané bé ngá tsii ní.

<sup>5</sup>Éde bot benziŋ béye é bot bé mbé ó véa bé ngá síli bó ná,

“Nzá dzam mína bɔ ná mína tsii mwann edzakás?”

<sup>6</sup>Éde bé ngá yalan amvála ané Yesus a ngá dzó bó, ané bé ngá lík bó ná bé ke ya ní. <sup>7</sup>Éde bé ngá sɔ ya Yesus mwann edzakás, bé nga bwíi bítóp byeba bé mbé bé бага, á mwann édzakás áyóp, ané Yesus a ngá tɔbɔ ní áyóp. <sup>8</sup>Ané abwiññ bot é ngá bwíi á nzenn áyóp bítóp byeba bé mbé bé бага áyóp, ébá bevɔɔ bá bé nga bwíi mítem bilé bé ngá mana kík méfúp. <sup>9</sup>É bot bé ngá ke ósú ya ébá bé ngá bee ní ó mvús, bé ngá ke bá yón, béé dzó ná,

“Osana! Abwará ya éñí aa nzu ya éyola Ntí! <sup>10</sup>Abwará ya édzwée tará David édí dá nzu! Osana á yóp été!”

<sup>11</sup>Éde Yesus a ngá níi á Yerusalen, a sian á templo. Niané a ngá mana ke a dága mífá míse, ákoan ná ngɔgɔ eé ntɔɔ, éde a ngá kólo a kéñ á Betania bábe beyága awóm ya bé beañ.

### Yesus aa bonle elé Igera

<sup>12</sup>É mos ó ngá belan véa, é tám bé ngá kólo á Betania, éde Yesus a ngá wók nzeñ. <sup>13</sup>Ané a ngá yén elé igerá ya mekyéññ é téle oyaáp, éde a ngá ke dɔ dága á mfá ye ná ngé tám enziŋ a ne koan é belé dzóm enziŋ. Ve éyɔŋ a ngá ke dɔ kwíñ ásí, a ngá koan fáve ya mekyéññ, amú ná éé mbé é tám bigera byá wúm. <sup>14</sup>Éde Yesus a ngá dzó dɔ ná,

“Mot enziŋ áá ye bera dzí ébumá dwe tám enziŋ.”  
Ané béyága beñ bé ngá wók ané aa dzó dɔ.

### Yesus aa fúbu Templo

<sup>15</sup>Éde bé ngá sian á Yerusalen, Yesus a ñíí á templo, ané a ngá tára ná aa tsílán ya é bot bé ngá kuan byém ya ákus á templo été, ya ásógle bétéble betsén moann ósí ya bítɔ́ ébá bé ngá kuan abeŋŋ; <sup>16</sup>éé ngá lík ki ná mot enziŋ a kígán á templo ya dzóm. <sup>17</sup>Éde a ngá a yágale bó, eé dzó ná,

“Ye é sés ntsilann ná, ‘É ndá dзам, bá ye dɔ lwée ná ndá meyaglán mfá meyɔŋ mése’? Ve mína, míní veŋan ya dɔ é ndá ákwá benzeé midzɔŋŋ.”

<sup>18</sup>Ané betébosú befára ya beyágale métsiŋŋ bé ngá wók dɔ, bé nga tára ná bá dzéŋ amvála avé bé ne ñí ywíñ, akála ná bé ngá kɔ ñí wɔŋŋ, amú ná bot bése bé ngá kám áyagalé deñ. <sup>19</sup>Éde Yesus bábe béyága beñ bé ngá kólo á kísoan été, é tám ŋgɔ́gɔ́ é ngá bɔ.

### Nkót elé Igera

<sup>20</sup>Kíkírí, éyɔŋ bé ngá lot é vóm elé igerá é mbé, bé ngá yén dɔ é mana yaá kót atéé ye á mídzi. <sup>21</sup>Éde Pedro a ngá síman, a dzó ñí ná,

“Á Rabí, dággé elé igerá o ngá boŋle é mana yaá kót.”

<sup>22</sup>Éde Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“Belégán mbwínánn ébe Nzamá. <sup>23</sup>Ma dzó mína bébélá ná, éñí áse aa ye dzó nkoó wí ná, ‘Kólogé ó vá, o kéñ ku máŋ été!’, éñe kaa ábelé akɔ́p á nlém weñ été, ve, eé bwíni ná édí á dzó dá ye bɔ, bá ye ñí dɔ bɔ. <sup>24</sup>Amú dзам te édɔ, ma dzó mína ná é mam mése mína ye dzaa ya meyaglán, belégán mbwínánn ná míní ñɔŋ yaá mɔ, bá ye fe mína mɔ vé. <sup>25</sup>É tám da mína bɔ meyaglán, ngé míní belé dзам ya mot enziŋ, dzwiigán ñí, á mfá ye ná Ésusá a ne á dzóp été ñí a dzwii fe mína mísémm myenan. <sup>26</sup>[Ve ngé mína mínáá dzwii, Ésusá a ne á dzóp été ñí áá ye ki mína dzwii mísémm myenan.]”

### Édzwée Yesus

<sup>27</sup>Ané bé ngá bera sian á Yerusalen, éde éyɔŋ Yesus a ngá ke aa wulu á templo, betébosú befára ya beyágale métsiŋŋ, ya fe mikúkúmá bé ngá nzu koan ya ñí, <sup>28</sup>ané bé ngá síli ñí ná,

“Edzwée evé wa bɔ ya dɔ é mam má? Ngé ki ná nzá áá vé wa edzwée á mfá ye ná o bɔ mam méte?”

<sup>29</sup>Éde Yesus a ngá dzó bó ná,

“Ma ma ye fe mína vé nsílí ovɔ́ɔ, yalagán ma ya wɔ́, véa ma ma ye mína kat ya edzwée evé ma bɔ ya dɔ é mam má.”

<sup>30</sup>“Nduann Juan, ye ó mbé éwí ye á dzóp été, ye éwí bot? Yalagán ya ma.”

<sup>31</sup>Éde bé ngá ke bá fas ébyen ya ébyen, béé dzó ná, “Ngé bí dzó ná éwí ye á dzóp été; aa ye dzó ná, ‘Amú dzé míníí ndzí ní bwíni?’” <sup>32</sup>Ve, ngé bí dzó ki ná; éwí bot?” Bá bé ngá kɔ bot wɔŋŋ, amú ná bot bése bé ngá ñɔŋ Juan ná a mbé ñá mfaŋ nkúlu medzó. <sup>33</sup>Éde bé ngá yalan ya Yesus, béé dzó ná, “Bíá yem.”

Ané Yesus a ngá dzó bó ná,

“Ma mãá ye ki mína kat ya edzwée evé ma bɔ ya dɔ é mam má.”

### É nganán bembéa bebo biséññ

**12** <sup>1</sup>Éde Yesus a ngá tára ná aa kɔbɔ ya bó ya menganán, eé dzó ná, “Mot enziŋ a ngá mana beñ afúp midzík mí vino, éde a ngá nii dɔ óngóo été, a kom é vóm bá kili bibumá bí vino, a lón fe nkum. Éde a ngá kee dɔ ó lén ya beben mefúp benziŋ, a kéñ ékena.

<sup>2</sup>Éyɔŋ é tám bá ñɔŋ bibumá é ngá kwíñ, ané a ngá lóm oloá ébe bében mefúp bé mbé afúp á mfá ye ná á ñɔŋ é ngap bibumá bíye afúp deñ. <sup>3</sup>Ve, bé ngá biñ wɔ, bé nga yít wɔ, éde bé ngá lóm wɔ móamó. <sup>4</sup>Ané a ngá bera bó lóm oloá ofé, wá bé ngá mana vé mevénŋ á nló, bé mana fe wɔ lére osoán. <sup>5</sup>Éde a ngá bera lóm ofé ané wá bé ngá ywíñ. Amvála te fe ya abwiññ aloá afé, bé nga yít avɔ́, édí avɔ́ dá bé nga ywíñ.”

<sup>6</sup>“Ákoan a ngén a belé mot mbɔ́, ndzindziŋ mwán weñ; éde a ngá súgan bó lóm mwán te, eé dzó ná, ‘É mwán wɔm éñe bá ye vé ngaŋŋ.’” <sup>7</sup>Ve beben mefúp béte bá bé ngá dzó ébyen ya ébyen ná, ‘É mot aa ye lígi ya afúp éñe ní. Nzaán bí ywíñŋán ní, bíá bébyen bí lígi ya afúp.’ <sup>8</sup>Éde bé ngá biñ ní, bé ywíñ ní, bé wea ní afúp átán.”

<sup>9</sup>“Nzá dzam myenn afúp aa ye bɔ? Aa ye sɔ, a ywíñ beben mefúp béte a kee bot befé afúp.”

<sup>10</sup>“Ye atwaa ntsili wí wáa mínáá bé lán? Ná,

‘Ákwá belón bé ngá tep

édo é nzu yaá á bɔ ákwá dá dan ya eban,’

<sup>11</sup> Ntí, éñe a bɔ yaá dzam te,

é ne fe eyágán dzam é mís mea.’ ”

<sup>12</sup>Éde bé ngá dzéŋ ná bé biñ ní, amú bé ngá wórán ná ébɔ nganán dá kɔbɔ ya bó. Ve bé ngá kɔ nkuna bot wɔŋŋ. Ané bé ngá lík ní bé kéñ.

### Adzó mfónsí

<sup>13</sup>Éde bé ngá lóm Yesus bot benziŋ béye nsámá befariseo ya é bá béye nsámá beerodiano á mfá ye ná bé biñ ní ya efíá enziŋ. <sup>14</sup>Éde éyɔŋ bé ngá sian, bé ngá dzó Yesus ná,

“Á Nyágale, bíá yem ná o ne bébélá mot ya fe ná wáá ke ki ya mot enziŋ ngamm; amú ná wa ñɔŋ mot áse ntéññ mbɔ́, ve wa lére bot é

nzenn Nzamá ya bebélá. Édo ná, ye atsiŋɔ dá yébe ná bí yáán, ngé ki ná bí táa yáán mfóŋsí Sesar?”

<sup>15</sup>Ve Yesus, eé nú tán ébe méduk meba, a ngá dzó bó ná, “Amú dzé mína kyak ma? Nzaán ya ma denario mbóó, ná me yén ní.”

<sup>16</sup>Ané bé ngá só ní ya ní. Éde a ngá síli bó ná,

“Nzá a ne ya ásu dí ya fe ntsili wí?”

Ané bé ngá yalan ná,

“Sesar!”

<sup>17</sup>Éde Yesus a ngá dzó bó ná,

“Váán Sesar é dzóm é ne édí Sesar, Nzamá ní a é dzóm é ne édí Nzamá.”

Éde bé ngá vonbe ya éyalann deñ.

### Adzó nwómán miwúán

<sup>18</sup>Besaduseo benziŋ, ébá bá dzó ná nwómán miwúán ó sés, bé ngá nzu koan ya Yesus, éde bé ngá vé ní nsílí, béé dzó ná,

<sup>19</sup>“Á Nyágale, Moisés aá tsili bía ná ngé mot enziŋ mwanñaŋ aa wú, a lík miningá, ve éñe kaa álík mwán, mwanñaŋ á ñoŋɔ miningá te, a fwiñ mwanñaŋ mvɔŋ bot. <sup>20</sup>Édo ná bóbéñaŋ zangbéá bé mbé; éñí ósú aá lúk miningá, aa wú kaa álík mvɔŋ. <sup>21</sup>Éñí beañ ní a lúk miningá te, ní aa wú fe kaa álík mvɔŋ; amvála te fe éñí léa; <sup>22</sup>amvála te édo bóbéñaŋ zangbéá béte bé ngá mana wú, ébó kaa álík mvɔŋ. Ó mvús véa, miningá ní aa wú fe. <sup>23</sup>Édo ná é tám nwómán miwúán, éyɔŋ bot bá ye wómo, miningá aa ye bɔ éñí nzá ye ébe bó? Amú ná bóbéñaŋ zangbéá béte bá mana ní lúk.”

<sup>24</sup>Yesus a ngá yalan ya bó ná,

“Nde se ya akéa te édo mína vus ya do, ná, mínáá wók Mitsili, mínáá yem ki é nguu Nzamá? <sup>25</sup>Amú ná éyɔŋ bot bá ye wómo míwúán báa ye lúk, báa ye ki kee biningá mélúk, fáve ná bésesé bá ye bɔ amvála ané baáŋgel béye á dzóp. <sup>26</sup>Ve mfá dzam ye ná miwúán myá ye wómo, ye mínáá bé lán ábá Moisés, é vóm a kóbo adzó mwann elé, amvála ané Nzamá a ngá kóbo ya Moisés, eé dzó ná, ‘Ma me ne é Nzamá Abraam, ya é Nzamá Isaak, ya é Nzamá Jakob?’ <sup>27</sup>Éñe, a sés Nzamá bewú, fáve éñí betetéa; míní ne évuzá été abwiññ.”

### É mvéná dá daŋ ya eban

<sup>28</sup>Mot mbóó ye á beyágale métsiŋɔ, a ngá yit bebeñ, éñí a ngá wók ané bá kéa do. Niané a ngá yén ná Yesus á yem yalan, éde a ngá síli ní ná,

“Mvéná fé dá daŋ ya eban á mémvéná mése?”

<sup>29</sup>Ané Yesus a ngá yalan ya ní ná,

“É mvéná dá daŋ ya eban é ne ná, ‘Béágé, á Israel: Ntí é Nzamá wea, éñe a ne Ntí Etámm; <sup>30</sup>éde, wa ye dziŋ Ntí, Nzamá we, ya nlém we óse, ya éniŋ dzwe áse, ya ósímánn we óse, ya é nguu dwe ése.’ <sup>31</sup>Éñí beañ éde

ñí, ‘dziɲɲe é mot mbóó ané wa dziɲ wámyen.’ Mvéná fé dé sés nnén álot é má.”

<sup>32</sup>Éde nyágale metsiɲɲ te a ngá dzó ñí ná,

“Mvéáñ, á Nyágale; wa dzó bébélá ná, ‘éñe etámm a ne mbóó, ya fe ná mfé a sés fáve éñe’; <sup>33</sup>ya ná ‘ádziɲ ñí ya nlém óse ya ósímánn óse ya nguú ése, ya ádziɲ é mot mbóó ané wa dziɲ wámyen,’ dá lot bívévé bíse bá dzígi ya fe metúnɲa mése.”

<sup>34</sup>Yesus eé yén ná a yem yaá yalan, ané a ngá dzó ñí ná,

“We sés édzwée ngómán Nzamá oyaáp.”

Éde nia édí te, mot enziɲ éé ngá nzomo fe ná aa bera ñí vé misílí.

### Adzó é mwán David

<sup>35</sup>Éyɔɲ a ngá yágale á templo, éde Yesus eé ñɔɲ efíá a ngá dzó ná,

“Amú dzé beyágale métsiɲɲ bá dzó ná Kristo a ne é mwán David?

<sup>36</sup>David émyen a ngá dzó á Mfúfúp Nsísim été ná,

‘Ntí a ngá dzó Ntí wɔm ná,

Tɔbɔgé ósí á mfá méyóm wɔm,

akekwíñ ané ma ye bwí bésíɲ bwe

mebɔ mwe así.’

<sup>37</sup>David émyen aa lwée ñí ná Ntí; amvála avé fe a ne é mwán weñ?”

Ané nkuna bot ó ngá wók ñí ya mesán.

### Nkée ya beyágale métsiɲɲ

<sup>38</sup>Éde a ngá dzó bó áyagalé deñ été ná, “Tɔbɔgán nkée ya beyágale métsiɲɲ, ébe bá dziɲ bá wulu ya bilíɲɲá, bá dziɲ fe mibóló mí ngaɲɲ á bora míseɲ mí mákít. <sup>39</sup>Bá dziɲ bá tɔbɔ bítoó ósúá bíye besinagoga ya fe átoó mefóo mé ngaɲɲ á méfét bidzí. <sup>40</sup>Bá dzí mikús mí biningá byém méndá, béé swala dɔ ya mitéɲɲ meyaglán á mfá ye ná bot bé bó yén. Bot béte bá ye ñɔɲ méku má dan.”

### Nkús miningá wá vé bívévé

<sup>41</sup>Yesus a ngá ke tɔbɔ ósí é vóm bé ngá vé bívévé áyát, á ɲga dága ané bot bá wea é moann weba á bán été. Abwiññ mikúkúmm mí ngá wea bora metáj. <sup>42</sup>Éde ntétéññ nkús miningá wá ó ngá só, ané ó ngá wea bwann misaɲ mí moann mí ngoós mí beañ, é mí mí ngá dan kaa eban.

<sup>43</sup>Éde Yesus a ngá lwée béyaga beñ, a dzó bó ná,

“Ma dzó mína bébélá ná, ntétéññ nkús miningá wí éwɔ ó dan vé álot é bot bése bevóó. <sup>44</sup>Amú ná bésebéte bé mvá wea ábímm dá buk bó, ve éñe ya atéññ deñ á wea yaá ábímm áse aá belé, ná a ne niɲ ya dɔ.”

### Nkulánn adzó mfá ntsamann templo

**13** <sup>1</sup>Éyɔŋ Yesus a ngá kólo á templo, nyága mbóó ye báyaga beñ, a ngá dzó ñí ná,  
 “Á Nyágale, dágge nzá bora mekwá nzá bora melón má!”  
<sup>2</sup>Éde Yesus a ngá dzó ñí ná,  
 “Ye o téa é bora melón má? Akwá dää ye lígi é bóo ákwá avóó áyóp ná báá ye dɔ wea así.”

### Mendem méye asúgánn

<sup>3</sup>Yesus a tɔó ósí á nkoó Álfiba, asú ya asú templo; éde Pedro, Jakobo, Juan, ya Andrés bé ngá síli ní éwíñ ná, <sup>4</sup>“Dzoge bía dzam te dá ye bɔban tám fé, nzá ndem ki dá ye yéne éyɔŋ mam méte mé nkún dzálában?”

<sup>5</sup>Ané Yesus a ngá tára ná aa dzó bó ná, “Dággán, mot enziŋ a táa mína duk. <sup>6</sup>Abwiññ bot dá ye sɔ ya éyola dam, béé dzó ná, ‘Ma me ne éñe!’ Bé ŋga duk abwiññ bot.”

<sup>7</sup>“Éyɔŋ mína ye wók melúmán ya meñíŋ melúmán, míní táa sigan. Dá yian ná mam méte mése mé bɔban. Ve, asúgánn dää bé ó véa. <sup>8</sup>Amú ná ayɔŋ dá ye ke áyɔŋ avóó á ngamm áyát, édzwée dá é kén édzwée evóó á ngamm áyát; mifógán mí sí myá ye bɔban ébe mevóm ya mevóm, nzeñ da ye bɔ. Dzam te é ne fáve átárage mitéñ mí mye.”

<sup>9</sup>“Ve mína, tɔbɔgán ya akéŋŋ; amú ná bá ye mína kee bíkóánn bá kík medzó, bé ŋga yít mína bésinagoga été. Mína ye tébe ébe ású bengóvina ya bekéza, ákála dam, á mfá ye ná míní vé bó ngañiá. <sup>10</sup>Ve ósúá, bá yian tára mana kat mbamba fwéñ ébe meyɔŋ mése. <sup>11</sup>É tám bá ye mína biñ, béé kee fe mína, míní táa tára kele milém ó yóp amú é dzam mína ye ke dzó, fáve ná, kɔbɔgán é dzam dá ye mína vébán áwola te; amú ná se mína bébyen mína ye ke kɔbɔ, ve Mfúfúp Nsísim. <sup>12</sup>Mwanñan aa ye kuan é mwanñan mbóó ná bé ywíñ ñí, éséá ñí é mwán weñ; bwán bá ye ke beéséá á ngamm áyát, bé ŋga bɔ ná bé ywíñ bó. <sup>13</sup>Bot bése bá ye mína víni ya akála éyola dam, ve é mot aa ye nzomo akekwiñ asúgánn aa ye koroban.”

<sup>14</sup>“Ve éyɔŋ mína ye yén é dzam Nzamá aa víni, édí dá sɔ ya ntsamann, ná é ntɔó yaá é vóm dää yian tɔbɔ, véa, é bot bá ye bɔ á Judea bé túpge mibíí mikoó. É mot aa lán, a wókge! <sup>15</sup>É mot aa ye bɔ á ndzií áyóp, a táa fán sigi así ngé áñíí á ndá dzeñ ná aa twáa dzóm enziŋ. <sup>16</sup>Éñí aa ye bɔ áfúp, a táa búlán ó mvús ná aa nzu twáa ékót deñ. <sup>17</sup>Ve, ngwáa ya é biníngá bá ye bɔ mebum, ya ébá bá ye ñéa bwann melú méte! <sup>18</sup>Yaglánán ná dzam te é táa bɔban mbéa metám mé mveŋ ya avép. <sup>19</sup>Amú ná melú méte midzuúk myá ye bɔ, ámvála dää bé tára bɔban atéé ye éyɔŋ Nzamá a ngá vele eniŋ anzukwiñ áwola dí, dää ye ki bera bɔban eyɔŋ enziŋ. <sup>20</sup>Éde

ngé é ɓɔ ná Ntí á ɓɔ kaa ákík melú méte, ngé mot enziŋ áá ye niŋ; ve, ya akála mítópbán mí bot Ntí a ngá tóp, édo a ngá kík ya do melú méte.”

21 “Édo ná, ngé mot enziŋ a dzó mína ná, ‘Dággán, Kristo éñe ñí’, ngé ki ná ‘A ne ólwí’, míní táa ñí yébe. 22 Amú ná bekristo béye meduk ya bekúlu medzó béye meduk bá ye só, bé nga lére mendem ya biyágán bí mam mfá áduk bot, atwaa ébá bé ne mítópbán ngé dá é ne ki ɓɓan. 23 Ve mína, tɔɓɔgán nkée! Yénŋán ná me tára yaá mína do dzó kaa ná é ɓɓan.”

### É Mwán Mot aa ye bera sɔ

24 “Ve melú méte, niané tám midzuúk te da ye mana, nlódzóp wá ye ɓɔ dzíbi, ngomdan da dǎá ye ki vé éyéá deñ, 25 atéteñ dá ye ke dá kóbo á dzóp, ménguu mé ne á dzóp été bá ye mɔ suk. 26 Véa éñe bá ye yén é Mwán Mot eé nzu á míkút été ya mora nguu ya dúmá. 27 Éde aa ye lóm baángel, a kóan fe mítópbán mí bot myeñ ébe mifá mí sí mí nii, atée ye é vóm sí da sugu akekwiñ é vóm dzóp dá sugu.”

28 “Biñŋán ayágalé é nganán elé igera: Éyɔŋ ntem weñ ó ntɔɔ numm, ó nga kúlu mfefeñ mekyeññ, mína yem ná esep é ntɔɔ bebeñ. 29 Amvála te fe mína, éyɔŋ mína ye yén ná mam méte mé nga ɓɓan yaá, yemŋán ná é Mwán Mot a ntɔɔ bebeñ á mbéñ. 30 Ma dzó mína bébélá ná myee bot te wǎá ye lot, kaa ná mam méte mése má ɓɓan. 31 Dzóp ya sí byá ye lot, ve bífíá byam byáá ye lot eyɔŋ enziŋ.”

32 “Ve mos te, ngé ki áwola te, mot enziŋ áá yem, atwaa é baángel á dzóp été, ngé ki Mwán, ve fáve Éséá.”

33 “Tɔɓɔgán nkée, míní mómo, [míní yaglánán fe]; amú ná mínǎá yem é tám dá ye ɓɓan. 34 É ne amvála ané mot enziŋ a ngá ke ékena, é tám a ngá téé é ndá deñ, a ngá vé áloá deñ edzwée, kada mot ébe éséññ deñ, ané a ngá mánan é mot aa kálá mbéñ ná á tɔɔ evéveññ. 35 Éde fe ná tɔɓɔgán evéveñ, amú ná mínǎá yem é tám myenn ndá aa ye só, ngé ngɔgáse, ngé ki énzénzanɔ alú, ngé ki álɔŋ nnóm kúp, ngé ki bíléne bí kírí; 36 a nza só ásítemtem, á nga koan míní tɔɔ óyó. 37 Éde é dzam ma dzó mína, ma dzó fe do mot áse ná, Mómoŋán!”

### Bá dzéŋ ná bé ywíñ Yesus

**14** <sup>1</sup>Ákoan é nga dzéŋ yaá melú mé beañ á mfá ye ná Paskua eé ɓɔ, ya é fét bá dzí mífémm mí ne kaa levadura. Éde betébosú befára ya beyágale métsiŋŋ bé ngá dzéŋ ámvála bé ne biñ Yesus ya meduk, bé ywíñ ñí. <sup>2</sup>Amú ná bé ngá dzó ná,

“Se tám fét, amú ná ebíran é nza ɓɔ á bot été.”

### Miningá aa wáa Yesus mbwánn á Betania

<sup>3</sup>Yesus a tɔɔ ó téble, á Betania, é ndá Simón, éñí bé ngá lwée fe ná nzénzamm á Betania, éde miningá enziŋ a ngá sian a belé afoná mbwánn

enum ó mbé mora táŋ. Éde a ngá bwíñ afoná te á nga swii Yesus mbwánn te á nló.

<sup>4</sup>Ve bot benziŋ bé nga wók dɔ abé mílém, bé nga dzó fe bébyen ya bébyen ná,

“Amú dzé bá ywíñ mbwánn enum wí ntuk ámvála dí? <sup>5</sup>Amú ná bá tɔɔ kuan mbwánn enum wí táŋ bedenario mitet mí léa, moann te bé vé ní mitétéññ.”

Éde bé ngá bíra yéa ya miningá te.

<sup>6</sup>Ve Yesus a ngá dzó bó ná,

“Líkán ní, amú dzé mína bɔ ní sóm? A bɔ yaá ma mbamba dzam.

<sup>7</sup>Amú ná mína ye belé mitétéññ eyɔŋ ése énzénzan denan été, éde éyɔŋ mína kómo, míní ne bó ábɔ mbeŋ, ve ma mínáa ye ma belé eyɔŋ ése. <sup>8</sup>A bɔ yaá é dzam aa tɔɔ bɔ, a tára yaá ma wáa é ñúu dam mbwánn kaa ná é tám ndzepbann ó sɔŋ wɔm eé kwíñ. <sup>9</sup>Éde ma dzó mína bébélá ná, é vóm áse bá ye kat é mbamba fwéñ ní éniŋ ngúra, bá ye fe kóɔ é dzam é miningá ní a mvá bɔ, ná bá síman ní.”

#### **Judas aa dzéŋ é tám a ne kuan Yesus**

<sup>10</sup>Judas Iskariote, éñí á mbé mot mbóɔ ye béyága awóm ya bé beañ, a ngá ke ébe betébosú befára ná aa ke bó kee Yesus. <sup>11</sup>Niané bé ngá wók dɔ, éde bé ngá sán, bé kyaa fe ná bá ye ní kee moann. Éde ní á nga dzéŋ fe é tám e ne mvéañ á mfá ye ná a kee bó ní.

#### **Bá koman Paskua**

<sup>12</sup>É mos ósúá ye é fét mífémm mí ne kaa levadura, é tám bé ngá bɔ bée vé metúnŋa mwann ntómá ye ó Paskua, ané béyága beñ bé ngá síli ní ná, “Vóm mbé wa kómo ná bí ke bɔ nkomann á mfá ye ná o dzí Paskua?”

<sup>13</sup>Éde a ngá lóm beyága bé beañ béye beyága beñ, á dzó bó ná,

“Keŋán á kísoan, mína ye koan ya mot enziŋ ó wéñ eé ke a бага ndák mendzím; beegán ní, <sup>14</sup>éde é vóm mot te aa níí, dzógán myenn ndá ná, ‘Nyágale aa síli ná, “É vóm me ne nzu dzí Paskua bíabe beyága bam ó ne vé ó vá?” ’ <sup>15</sup>Aa ye mína lére abéa enziŋ á ndá áyóp, é tɔɔ nnén, é belé fe byém bíse. Komŋán vóm te.”

<sup>16</sup>Éde fá beyága bé ngá téé, bé sian á kísoan, bé koan fe ya ásesé ámvála Yesus a ngá dzó bó, éde bé ngá koman bidzí bíye á Paskua.

<sup>17</sup>Niané ngɔɔɔ e ngá kwíñ, éde Yesus a ngá sɔ bábe beyága awóm ya bé beañ. <sup>18</sup>Éde bé tɔɔ ósí bée dzí, Yesus a ngá dzó bó ná,

“Ma dzó mína bébélá ná mot mbóɔ ye ébe mína aa ye ma kuan; éñí bía ní bía dzí.”

<sup>19</sup>Éde bé ngá tára ná bá ywian, bé nga síli fe ní mbóɔ ya mbóɔ ná, “Ye a ne ma?”

<sup>20</sup>Ané a ngá dzó bó ná,

“A ne mot mbóó ye béyága awóm ya bé beañ, éñí aa du mfémm efela bía ñí. <sup>21</sup>Amú ná é Mwán Mot aa ye wú amvála ané é ne ntsilann mfá weñ; ve ngwáa ya é mot aa ye kuan é Mwán Mot! É mbé mot te mvéañ ná a bɔ kaa ábyálá.”

<sup>22</sup>Éyɔɔ bé ngá dzí, ané Yesus a ngá ñɔɔ mfémm, niané a ngá vé abwará ya wó, éde a ngá bák wó, a kee wó beyága, a dzó fe ná,

“Ñɔɔnán, é núu dam édo ñí.”

<sup>23</sup>Éde a ngá ñɔɔ kóp, niané a ngá mana vé akíba, ané a ngá kee bó do, bésesé bá bé ñú fe do. <sup>24</sup>Éde a ngá dzó bó ná,

“Mékií mam émo má, éma méye [mfefeñ] élat, émo má swiiban ákála abwiññ bot. <sup>25</sup>Ma dzó mína bébélá ná, mää ye fe bera nú ebumá ye á ndzík vino akekwiñ é mos ma ye do bera nú mfefeñ édzwée ngómán Nzamá.”

#### **Yesus aa dzó Pedro ná aa ye ñí kat**

<sup>26</sup>Niané bé ngá mana yee dzeá, ané bé ngá ke nkoó Álíba. <sup>27</sup>Éde Yesus a ngá dzó bó ná,

“Mína bésesé mína ye ma lama, amú ná é ne ntsilann ná, ‘Ma ye baa nkálá mitómá, mitómá myá, myá ye myaman.’ <sup>28</sup>Ve niané ma ye wómo, ma ye mína ke ósú á Galilea.”

<sup>29</sup>Éde Pedro a ngá dzó ñí ná,

Atwaa bésesé bá mana wa lama, ve ma, mää ye do bɔ.

<sup>30</sup>Éde Yesus a ngá dzó ñí ná,

“Bébélá ma dzó wa ná, wa, émuú, álú dí ébyen, kaa ná nnóm kúp á lɔɔ tán biyɔɔ bí beañ, wa ye ma kat tán biyɔɔ bí léa.”

<sup>31</sup>Ve Pedro ñí á nga yémle eé dzó ná,

“Atwaa ma ke wú bía wa, mää ye wa kat.”

Béyága bése bevóó bá bé nga dzó fe dzam te avóó ya avóó.

#### **Yesus a ne á Getsemaní**

<sup>32</sup>Ané bé ngá sian vóm enziɔ éwí bá lwée ná Getsemaní. Éde a ngá dzó béyága beñ ná,

“Tɔbɔgán ósí ó vá akekwiñ ané ma mana yaglan.”

<sup>33</sup>Ané a ngá ke bá Pedro, ya Jakobo, ya Juan, a ngá tára ná a wók ededea nlém mitéñ ya áywian abwiññ. <sup>34</sup>Éde a ngá dzó bó ná,

“Nsísim wɔm wá bíra wórán eywiññ áwú. Líggán ó vá míní tɔbɔ fe evéveññ.”

<sup>35</sup>Ané a ngá yit ósú avítsaɔ, a ku ósí, á nga yaglan ná ngé é ne bɔban ná áwola te é táa sian ébe éñe. <sup>36</sup>Éde a ngá dzó ná, “Ábba, Á Tará, mam mése mé ne bɔban mfá we. Veagé ma é kóp ñí, ve a táa bɔ é dzam ma ma kómo, fáve édí wa wa kómo.” <sup>37</sup>Éde a ngá sɔ, á koan ya bó bé tɔó óyó, éde a ngá dzó Pedro ná,

“Á Simón, ye wa ke óyó? Ye ná o sés tɔbɔ évéveññ atwaa tán áwola avɔ́ɔ? <sup>38</sup>Tɔbɔgán évéveññ míní yaglánán fe á mfá ye ná míní nza ñí mébóblé été. Bébélá, nsísim ó belé nkómánn, ve mison mí ne ateák.”

<sup>39</sup>Éde a ngá bera ke yaglan éyɔɔ efé, eé kɔbɔ bifíá bivɔ́ɔ ya bivɔ́ɔ. <sup>40</sup>Éde a ngá bera sɔ éyɔɔ efé, á koan ya bɔ bé tɔɔ óyó, amú ná é mís meba mé mbé ndzálánn ya óyó, éde kaa fe áyem é dzam bé ne yalan ya ñí. <sup>41</sup>Éde a ngá bera sɔ éyɔɔ léa, a síli bɔ ná,

“Ye ná míní ngén míní bóo óyó ya awaabé? Abímm te; áwola é kwíñ yaá. Dággán é Mwán Mot a ne nkeán é mó bebo misémm. <sup>42</sup>Tébegán, bí kenján, dággán é mot aa kuan ma a ntɔ́ɔ bebeñ.”

### Bá biñ Yesus

<sup>43</sup>Tám te á koan ná Yesus a ngén a kɔbɔ, ané Judas, nyága mbɔ́ɔ ye báyága awóm ya bé beañ, a ngá sian bábe nkuna bot, bé belé mibéɲɲ mílé ya nzwaaken, béé sɔ ébe betébosú befára, beyágale métsiɲɲ, ya mikúkúmá. <sup>44</sup>É mot a ngá kuan ñí a ngá vé bɔ ndem, eé dzó ná, “É mot ma ye ñáɲ ámánɲ, mot te éñe ñí; biñján ñí, míní kén ya ñí, míní túga ñí kálá.” <sup>45</sup>Éde niané Judas a ngá sian, etéññ te ébyen a ngá yit Yesus bebeñ, a dzó ñí ná,

“Á Rabí!”

Ané a ngá ñáɲ ñí memáɲɲ. <sup>46</sup>Éde bé ngá kee ñí mó ó ñúu, bé biñ ñí.

<sup>47</sup>Ve mot mbɔ́ɔ ye é bot bé mbé ó véa, a ngá vea nzwaaken, á baa oloá ntébosú befára, a kík ñí alɔ́. <sup>48</sup>Éde Yesus a ngá dzó bɔ ná,

“Ye mína nzu ma biñ ya milɔ́ɲɲ ya nzwaaken, amvála ané ngé bá biñ nzeé midzɔ́ɲɲ? <sup>49</sup>Me mvá bɔ meé tɔbɔ á templo kada mos bíabe mína, meé yágale, mína kaa ma ábiñ. Ve dzam te é boban yaá á mfá ye ná Mitsili mí dzálában.”

<sup>50</sup>Éde beyága bése bé ngá mana túp, bé lík Yesus etámm. <sup>51</sup>Ndómán enziɲ e ngá bee ñí, e бага mbya etóp; ané bé ngá biñ ñí; <sup>52</sup>ve a ngá lík etóp te, a túp swéswéññ.

### Yesus a ne ékóánn bédzwée

<sup>53</sup>Éde bé ngá ke ya Yesus ébe ntébosú befára nnén; ané betébosú befára bése bé ngá mana kóán ya mikúkúmá ya fe beyágale métsiɲɲ. <sup>54</sup>Pedro a ngá nzu aa bee ñí oyaáp akekwiñ á yát ntébosú befára nnén été; éde a ngá tɔbɔ ósí bábe mewasíli, bé nga wók ndúán.

<sup>55</sup>Éde betébosú befára ya ekóánn ése bé ngá dzéɲ ngañiá á mfá ye ná bé ywíñ Yesus, ve bá kaa ákoan ya ñí. <sup>56</sup>Amú ná abwiññ é ngá vé ñí é ngañiá a ne mineá, ve béngañiá beba bée ngá vakgan. <sup>57</sup>Éde bevɔ́ɔ benziɲ bé ngá tébe, bé nga vé ñí é ngañiá a ne mineá, béé dzó ná,

<sup>58</sup>“Bía bí ngá wók ñí, eé dzó ná, ‘Ma ye tsam é templo e ne nlóɲán ya mó ñí, ma ye bera lón fe, éñí e sés nlóɲán ya mó, tán melú mé léa.’ ”

<sup>59</sup>Ve, atwaa ya dzam te, é ngañiá weba éé ngá vakgan ki.

<sup>60</sup>Éde ntébosú befára nnén a ngá tébe énzénzanj été, éde a ngá síli  
Yesus ná,

“Ye ná, wǎá yalan dzam enziṅ? Nzá dzam é bot bá, bá bwaale wa ya dɔ dí?”

<sup>61</sup>Ve Yesus ní a ngá sis evóó, éñe kaa áyalan dzam enziṅ. Éde ntébosú befára nnén a ngá bera ní síli ná,

“Ye wa o ne Kristo é Mwán Nzamá a ne ya olugú?”

<sup>62</sup>Éde Yesus a ngá yalan ná,

“Ma me ne ní; éde ná ‘mína ye yén é Mwán Mot a tɔɔ á mfá méyóm éñí a ne Nguu, eé sɔ ya mikút míye á dzóp.’”

<sup>63</sup>Éde ntébosú befára nnén a ngá ñap bítóp byeñ, a dzóo ná, “Nzá dzam fe bía bera yi ya dɔ, ya bengañiá befé? <sup>64</sup>Míní wók yaá nkóbo abyann weñ. Mína yén á yá?”

Éde bésésé bé ngá vé ní meku, béé dzó ná aa yian fáve wú.

<sup>65</sup>Ané bevɔɔ benziṅ béye été bé ngá tára ná bá túp ní menden, ya ádzíp ní mís ya ábími ní bikúrá, bé nga dzó fe ní ná,

“Túpge! Nzá á bími wa?” Éde mewasíli má mé ngá ñɔṅ ní ya mebéáñ memáṅṅ.

#### Pedro aa kat Yesus

<sup>66</sup>Pedro ní a tɔɔ á yát été, ané mbo biséññ miningá mbɔɔ ye ébá ntébosú befára nnén a ngá sɔ. <sup>67</sup>Niané a ngá yén Pedro eé wók ndúán, á dága ní, éde a ngá dzó ní ná,

“Wa wa tɔɔ fe mínabe Yesus mot ye á Nasaret.”

<sup>68</sup>Ve Pedro ní a ngá kat dɔ, eé dzó ná,

“Mǎá yem ní, mǎá yem ki é dzam wa dzó.”

Éde a ngá ke tébe áñí mbéñ. Ané nnóm kúp a ngá lɔṅ. <sup>69</sup>Niané mbo biséññ miningá te a ngá yén ní, á nga bera tára ná aa dzó dɔ é bot bé mbé ó véa, ná,

“É mot ní a ne mot mbɔɔ ye été.”

<sup>70</sup>Ve Pedro ní a ngá kat dɔ éyɔṅ efé. Niané oyomm tám ó ngá lot, éde é bot bé mbé ó véa bé ngá bera dzó Pedro ná,

“É ne bébélá ná o ne mot mbɔɔ ye été, amú ná wa o ne fe mot ye á Galilea.”

<sup>71</sup>Ve Pedro, a ngá tára ná aa boṅ émyen ya ákan fe sɔṅ, ná,

“Mǎá yem mot te, éñí mína dzó ya ní!”

<sup>72</sup>Etéññ te ébyen, éde nnóm kúp a ngá lɔṅ éyɔṅ beáñ. Ané Pedro a ngá síman é dzam Yesus a ngá dzó ní, ná, ‘Kaa ná nnóm kúp á lɔṅ bíyɔṅ bí beáñ, wa ye ma kat bíyɔṅ bí léa.’ Eé síman dzam te, á nga yi.

#### Yesus a ne ébe ású Pilato

**15** <sup>1</sup>Ededea ekúná kíkírí, betébosú befára bé ngá koman ekóánn etéññ te ébyen bábe mikúkúma ya beyágale métsiṅṅ, ya fe

ekóánn bedzwée ése; éde bé ngá ká Yesus, bé kéñ ya ní, éde bé ngá kee ní Pilato. <sup>2</sup>Ané Pilato a ngá síli ní ná,

“Ye wa o ne é kéza bejudio?”

Éde Yesus a ngá yalan ya ní ná, “Wa wa dzó do.”

<sup>3</sup>Éde betébosú befára bé ngá sómán ní ya abwiññ mam. <sup>4</sup>Ané Pilato a ngá bera ní síli, eé dzó ná,

“Ye ná wáá yalan ddam enziñ? Dággé ábímm mam bá sómán wa ya mo dí.”

<sup>5</sup>Ve Yesus ní eé ndzí bera yalan ddam afé; amvála te Pilato a ngá vojbe.

### Bá kík nsan ná Yesus aa yian wú

<sup>6</sup>É tɔɔ ná kada fét Paskua, bé ngá bo béé kúlu bó mbok mbóó, é wí ébyen bé ngá bo béé dzaa. <sup>7</sup>Édo ná mot enziñ, béé lwée ní ná Barrabás, a mbé a fet á mbok ya bembéa bé bot befé, ébá bé ngá ywíñ mot éyɔɔ bé ngá bo ná bot bé byana edzwée. <sup>8</sup>Ané nkuna bot ó ngá sɔ, ó nga tára ná wá dzaa ná bé bo bó amvála ané a ngá bo eé bo. <sup>9</sup>Éde Pilato a ngá síli bó ná,

“Ye mína kómo ná me dzáma mína é Kéza bejudio?”

<sup>10</sup>Amú a ngá yem ná betébosú befára bé sɔ ní kee Yesus akála evínn.

<sup>11</sup>Ve betébosú befára bá bé ngá mana fuk nkuna bot á mfá ye ná bé dzaa Pilato ná a kúlu Barrabás éyian Yesus. <sup>12</sup>Ané Pilato a ngá bera ñɔɔ efía, éde á nga síli bó ná,

“Nzá ddam mína kómo ná me bo ya éñí mína lwée ná, ‘É Kéza bejudio?’ ”

<sup>13</sup>Éde bá bé ngá yalan, béé yónán ná,

“Á ke ya ní á krús!”

<sup>14</sup>Ané Pilato a ngá síli bó ná,

“Amú dzé? Nzá mbéa ddam á bo?”

Ané bé ngá bera dan yónyónan ná,

“Á ke ya ní á krús!”

<sup>15</sup>Pilato, ní eé kómo ná milém mí tɔɔ bó mvéañ, éde a ngá kúlu bó Barrabás; véa, niané a ngá mana bo ná bé yít Yesus, ané a ngá kee bó ní á mfá ye ná bé ywíñ ní á krús.

<sup>16</sup>Éde benzima bé ngá ke ya ní á kpatéle, dá yíli ná é yát ngóvina, éde bé ngá lwée nsámá benzima óse. <sup>17</sup>Éde bé ngá bwát ní étóp kéza, véa, niané bé ngá mana tsin korona kát biyɔɔ, bé bwát ní do á nló. <sup>18</sup>Bé nga tára ní vé nganñ kpógo béé dzó ná,

“É Kéza bejudio ó yóp!”

<sup>19</sup>Bé ngá bími fe ní nló ya nlóɔɔ, bé nga túp ní menden, ané bé ngá kut mebóɔɔ bé nga kan ní. <sup>20</sup>Niané bé ngá mana ní kpógo, éde bé ngá swala ní étóp kéza, bé bwát ní bitóp byeñ, éde bé ngá vea ní mfá áke ya ní á krús.

**Bá kele Yesus á krús**

<sup>21</sup> Mot enziŋ a ngá lot ó véa, eé só á mfínn, a tɔ́ éyola ná Simón ye á Sirene, éséá Alejandro ya Rufo. Éde bé ngá yémle ní ná á бага é krús Yesus.

<sup>22</sup> Ané bé ngá ke ya ní é vóm bá lwée ná Gólgota, dá yíli ná, “Vóm ye Ékpékpéññ Nló.” <sup>23</sup> Bé nga vak ná bá ñú ní vino a tɔ́ mfulán ya mirra, ve ní eé ndzí ní ñú. <sup>24</sup> Niané bé ngá dómle ní á krús, éde bé ngá kaban bítóp byeñ, béé kyak byo bema, á mfá ye ná bé yem é dzóm kada mot aa ñɔŋ.

<sup>25</sup> Éyɔŋ bé ngá dómle ní á krús, é mbé méwola ebuú ye kíkírí. <sup>26</sup> Ésómán deñ é mbé ntsilann ámvála dí, “Kéza Bejudio.” <sup>27</sup> Bé ngá kele bó á krús ná, éñe ya fe benzeé midzɔŋ bé beañ; mbɔ́ ó tɔ́ ní mfá meyóm, éwí mbɔ́ wá ó tɔ́ ní mfá meyéa. <sup>28</sup> [Ané Ntsili ó ngá dzálában, é wí wá dzó ná, ‘Bé ngá lán ní bábe betsam metsiŋ.’]

<sup>29</sup> É bot bá bé ngá lot ó véa bé ngá tea ní, béé sigle miló, béé dzó ná, “Yaá! Wa é mot wa tsam templo, o bera fe dɔ́ lɔŋ nia melú mé léa.

<sup>30</sup> Korogé wámyen, ó sigi á krús!”

<sup>31</sup> Ámvála te fe, betébosú befára bábe beyágale métsiŋ bá bé nga kpógo fe ní, béé dzó bébyen ya bébyen ná,

“A ngá koro bot befé, ve a sés koro émyen. <sup>32</sup> É Kristo ní, Kéza ye Israel, á siggé á krús áwola dí, á mfá ye ná bí yén ya bwíni!”

É bot bá bé mbé fe bé kele á krús bábe bó, bá bé nga kóbo fe ní abé.

**Awú Yesus**

<sup>33</sup> Éyɔŋ amyeré a ngá kwíñ, dzíbi é ngá ku sí ngúra akekwiñ méwola mé léa ye ngɔgáse. <sup>34</sup> Éde, méwola mé léa, Yesus a ngá yónán ya kíŋŋ oyaáp ó yóp, eé dzó ná, “Éloi, Éloi, lema sabaktani?” Dá yíli ná, “É Nzamá wɔm, É Nzamá wɔm, amú dzé o lama yaá ma?”

<sup>35</sup> Bot benziŋ béye é bot bé mbé ó véa, niané bé ngá wók dɔ́, bé nga dzó ná,

“Dággán, aa lwée Elías.”

<sup>36</sup> Éde mot mbɔ́ a ngá ke mbíí, a du efús étóp é vino a ne sanŋ été, a ká dɔ́ á ntéŋ elé, á nga kee ní dɔ́ ná á ñú, eé dzó ná,

“Líkgán ní, bí ben yén ngé Elías aa ye ní nzu sili así.”

<sup>37</sup> Éde Yesus a ngá vé mora nyónn, a sii mvebe. <sup>38</sup> Ané mfim étóp á templo ó ngá ñaba bifas bí beañ, atéé ye ó yóp ye akekwiñ ó sí. <sup>39</sup> Niané é kaba ye á Roma a mbé a téle ébe ású Yesus, a ngá yén ámvála a ngá sii mvebe, éde a ngá dzó ná,

“Bébélá, é mot ní a tɔ́ é Mwán Nzamá.”

<sup>40</sup> Biningá benziŋ bá bé mbé fe ó véa, béé dága bé téle oyaáp, bé mbé ná, María Magdalena, María ñiá Jakobo éñí mɔŋŋ bá José, ya Salomé.

<sup>41</sup> Biningá béte bé ngá bee Yesus, ya belan ya ní éyɔŋ a mbé á Galilea;

abwiññ biningá afé dá é mbé fe ó véa ná bé ngá só á Yerusalen bábe Yesus.

### Bá dzep Yesus

<sup>42</sup>Niané ngɔɔ́ é ngá kwíñ, é tɔ́ ná ñí a mbé é mos bá koman, é mos sóánn melú mé tán, ákoan ná Sátará á nga nzu yaá ásum. <sup>43</sup>Éde José, mot ye á Arimatea, bora mot ye ékóánn bedzwée, ñí a ngá yana fe édzwée ngómán Nzamá, a ngá só; éde ya aywá, a ngá ñí é vóm Pilato a mbé, ané a ngá dzaa ñí mbim Yesus. <sup>44</sup>Pilato ñí á nga yágán fe ná Yesus a wú yaá, éde a ngá lwée ndzwée benzima, ané a ngá sili ní ngé Yesus a wú yaá. <sup>45</sup>Éde niané a ngá yem do ébe ndzwée benzima, ané a ngá kee José mbim. <sup>46</sup>Éde José ñí a ngá kus mbamba etóp, niané a ngá sili wó á krús, a vígile wó á mbamba etóp te été, a bwíi wó é sɔɔ́ e mbé mfáán ákwá été, ané bé ngá bígle akwá á mbéñ sɔɔ́.

<sup>47</sup>María Magdalena bá María ñíá José bé ngá dága ná bé yem é vóm bá bwíi ñí.

### Áwómó Yesus

**16** <sup>1</sup>Niané é mos Sátará ó ngá lot, ané María Magdalena bá María ñíá Jakobo, ya Salomé bé ngá kus mibwánn mí enum ná bá ke mí wáa Yesus. <sup>2</sup>Kíkírí, ákoan nlódzóp ó kwíñ yaá, é mos ósúá ye á sóánn, éde bé ngá ke sian á sɔɔ́. <sup>3</sup>Ané bevóó bé nga ke bá síli ébá bevóó ná, “Nzá aa ye bía vea ákwá é ne mbéñ sɔɔ́?”

<sup>4</sup>Niané bé ngá bére mís, ané bé ngá yén akwá é fogan yaá, afáñbo ná dá é mbé ededea anén. <sup>5</sup>Éde niané bé ngá ñí á sɔɔ́ été, ané bé ngá yén ndómán enziɔ́ é tɔ́ ósí mfá meyóm, e бага mífúm bilíñjá; ané bé ngá sigan. <sup>6</sup>Ve ñí a ngá dzó bó ná, “Míní táa sigan; mína dzéɔ́ Yesus mot ye á Nasaret, éñí bé ngá ywíñ á krús. Á wómo yaá, a sés ó vá; dággán é vóm bé ngá bwíi ñí. <sup>7</sup>Éde kenján, dzógán béyága beñ ya Pedro ná aa ye mína ke ósú á Galilea; ó wéñ éñe mína ye ñí yén, amvála ébyen a ngá dzó mína.”

<sup>8</sup>Niané bé ngá kwíñ, ané bé ngá kólo ó sɔɔ́ mibíí, amú ná abwiññ ngom ya eñúñuɔ́ bí ngá biñ bó; ébó kaa ki fe kat mot enziɔ́ dzam amú ná bé ngá kɔ́ wɔɔ́.

### Yesus aa yéne ébe María Magdalena

<sup>9</sup>[Kíkírí, é mos ósú ye á sóánn, niané Yesus a ngá wómo, éde a ngá tára yéne ébe María Magdalena, éñí a ngá vea mimbéa misísim zangbéa. <sup>10</sup>Ané ñí a ngá ke, a kat do é bot bábe Yesus bé ngá wulu, ákoan bé ngén bé tɔ́ ya meyep bée yi fe. <sup>11</sup>Niané bé ngá wók ná a ne ntéteá, ya fe ná á yén ñí, bée ndzí do yébe.

### Yesus aa yéne ébe beyága bé beañ

<sup>12</sup>Nia véa, éde a ngá ke yéne amvála afé, ébe bot bé beañ béye été, bée wulu ná bá ke miyéɔ́. <sup>13</sup>Ané bot béte bé ngá ke do kat ébá bevóó, ve bá bée ndzí ki bó yébe.

### Yesus aa súgan yéne ébe béyága beñ

<sup>14</sup>Nia véa, a ngá ke yéne ébe beyága awóm ya mbóó bébyen éyɔɔ bé mbé bé tɔɔ ó téble, éde a ngá vé bɔ mbámm ya akála é kaa mbwínánn weba ya milém áleét myeba, amú ná béé ndzí yébe é bot bé ɲga yén ñí, niané a ngá wómo. <sup>15</sup>Éde a ngá dzó bɔ ná, Kenján éniɲ ngúrá míní kat fe é dzóm áse é ne mvelann mbamba fwéñ. <sup>16</sup>Éñí aa ye bwíni, aa duuban fe, éñe aa ye tɔbɔ nkoránn; ve éñí aa ye bɔ kaa ábwíni aa ye ñɔɲ meku. <sup>17</sup>Méndem má émo má ye bee é bot bé bwíni yaá. Ya éyola dam bá ye tsílán ya mimbéa misísim, bá ye kóbo mifefeñ mikóbo. <sup>18</sup>Bá ye biñ beñó ya mó, atwaa bá ñú é dzóm dá ywíñ mot, dáá ye bɔ dzugu; bá ye bere mikúkwann mó, mí ɲga tɔbɔ mvwaá.

### Yesus aa bét á dzóp

<sup>19</sup>Niané Ntí Yesus a ngá mana kóbo ya bɔ, éde bé ngá ñɔɲ ñí á dzóp été, a tɔbɔ fe ósí á mfá méyóm Nzamá. <sup>20</sup>Éde bá bé ngá kólo, bé ɲga ke bá kat mbamba fwéñ ébe mevóm mése, Ntí eé vwála bɔ, eé bána fe éfíá deñ ya méndem mé ngá bee dɔ. Amén!]